

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

„Tyrimas dėl NVO ir vietos savivaldos bendradarbiavimo“

Tyrimo ataskaita

Tyrimo vykdytojai:

Kornelija Krutulytė

Aidas Gudavičius

Ričardas Diržys

Vilnius

2021 m.

Turinys

Išvadas	3
Piliečių įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą.....	3
Nevyriausybinių organizacijų	3
NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo būdai ir nauda bendruomenei	4
Savivaldybių veiklos principai. Viešųjų paslaugų teikimas.....	5
Metodologija.....	7
Tyrimo tikslas	7
Tyrimo uždaviniai.....	7
Tyrimo metodai ir instrumentai.....	7
Kiekybinio tyrimo rezultatai.....	8
Nevyriausybinių organizacijų atstovų nuomonės tyrimų rezultatai	8
NVO patirtis bei žmogiškieji ištekliai:.....	8
NVO biudžetas:	8
NVO stiprinimas per savivaldybių projektinį finansavimą	9
NVO įsitraukimas į viešųjų paslaugų teikimą	11
NVO bendradarbiavimas.....	14
NVO vaidmuo savivaldybių sprendimų priėmimo procesuose.....	15
Savivaldybių NVO tarybų veikla	15
NVO atstovų pagrindinės mintys ir rekomendacijos, kurias jie nori išsakyti savivaldybėms dėl tolimesnio bendradarbiavimo:	16
Savivaldybių atstovų nuomonės tyrimų rezultatai	17
Projektinis finansavimas savivaldybėse	17
NVO įtraukimas į viešųjų paslaugų teikimą.....	18
Paslaugų prieinamumas savivaldybėse.....	20
NVO įtraukimas į sprendimų priėmimą	21
Savivaldybių atstovų rekomendacijos ar pastebėjimai kaip būtų galima pagerinti bendradarbiavimą su nevyriausybėmis organizacijomis:	24
Apibendrinimai ir išvados	25
Nevyriausybinių organizacijų patikimumas, patirtis ir atskaitomumas	25
Viešųjų paslaugų teikimas per NVO.....	26
NVO vaidmuo savivaldybių sprendimų priėmimo procesuose.....	27
Rekomenduojama literatūra.....	28
Priedai	29

Vietos savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas aiškia esamos situacijos analize ir vietos bendruomenės poreikių tenkinimu, įtraukiant vietos gyventojus į sprendimų priėmimo procesą, išnaudojant viešosios paskirties materialinius išteklius – visuomeninės paskirties pastatus ir biudžeto lėšas, šitaip užtikrinant efektyvų ir pridėtinę vertę kuriančių novatoriškų viešųjų paslaugų teikimą.

Piliečių įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą

Piliečių dalyvavimas – tai piliečių ir valdžios bendravimas, kai valdžia informuoja piliečius ir juos išklauso, o piliečiai išsako savo nuomonę ir pageidavimus valdžiai. Piliečių dalyvavimo terminas aiškiai suprantamas ir dažnai vartojamas kalbant apie netiesioginio dalyvavimo formas, tokias kaip narystė interesų grupėje, balsavimas rinkimuose ar dalyvavimas nevyriausybinių organizacijų (NVO) veikloje. Aktyvus piliečių dalyvavimas taip pat suprantamas kaip asmeninės atsakomybės prisiėmimas sprendžiant vietos bendruomenės problemas, dalyvaujant bendruomenei aktualių sprendimų priėmimo procese bei teikiant viešąsias paslaugas.

Pliuralistinėje visuomenėje pilietis turi būti suvokiamas ne tik kaip vartotojas, bet ir kaip gamintojas, įnešantis kūrybinį indėlį į viešąją politiką.

Viešosios politikos ateitis priklauso nuo didesnių NVO sektoriaus galimybių teikti viešąsias paslaugas ir dalyvauti formuojant viešąją politiką, o valstybė savo ruožtu turėtų kaip įmanoma mažiau vyrauti viešajame gyvenime.

Siekdamos kurti atvirą ir darnią sąmoningų piliečių visuomenę valstybės ir savivaldybių institucijos privalo būti atviros bendruomenių iniciatyvoms, įtraukti gyventojus į sprendimų priėmimo procesus bei suteikti visas laisves ir sąlygas piliečiams spręsti savo problemas ar organizuoti viešąsias paslaugas patiems. Kitaip tariant – stiprinti NVO sektorių.

Gyventojų įtraukimas į savivaldybės sprendimų priėmimo procesus (strateginio plano rengimo, biudžeto formavimo, taisyklių ar nutarimų projektų rengimo, nustatant gyventojų grupių poreikius, dirbant projektų atrankos konkursų komisijose, teikiant viešąsias paslaugas) sudaro ne papildomą našą savivaldybei, o priešingai – tiesiogiai padeda pačiai savivaldybei (tarybai ir administracijai) priimti tinkamus sprendimus ir juos įgyvendinti.

Kiekviena savivaldybė turėtų parengti gyventojų įtraukimo į sprendimų priėmimo procesus bei konsultacijų su NVO organizavimo tvarką, taip pat nustatyti bendrus klausimus, kuriais siekiama konsultuotis, bei kokiais principais ir kriterijais NVO yra įtraukiamos į tų sprendimų priėmimo procesą.

Nevyriausybinės organizacijos

Nevyriausybėmis organizacijomis jos vadinamos akcentuojant, kad yra įkurtos ne valdžios iniciatyva. Jas būtų galima vadinti ir savanoriškomis organizacijomis pabrėžiant, kad jos įsteigtos laisva žmonių valia ir kad žmonės į tokias organizacijas buriasi bei jas remia savanoriškai. Tačiau tai jokių būdu nereiškia, jog tokiose organizacijose negali dirbti apmokami darbuotojai.

Lietuvoje NVO laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei dauguma viešųjų įstaigų, kurioms būdingi šie požymiai:

- juridinis asmuo;
- prigimtinė nepriklausomybė nuo valdžios ir valstybės valdymo institucijų;
- pelno ne skirstymo principas (gautas pelnas ne paskirstomas tarp steigėjų, darbuotojų ar narių, o investuojamas į pagrindinę įstatuose numatytą veiklą);
- savivalda ir savanoriškumas (laisvas narių įstojimas ir išėjimas);
- tarnavimas visuomenės labui, viešajam interesui;
- nesiekama tiesiogiai dalyvauti rinkimuose ir valdžioje.

NVO – tai savanoriškumo pagrindu, laisva piliečių valia įkurta demokratinė organizacija, turinti formalią struktūrą, nepriklausanti nuo valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, savo veiklą grindžianti savivaldos ir demokratiško sprendimų priėmimo principais, o jos pagrindinis veiklos tikslas – viešųjų interesų tenkinimas ir visuomenės gerovė.

2019 m. gruodžio mėnesį seimas priėmė naują ir šiuo metu galiojantį „LIETUVOS RESPUBLIKOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMĄ“ (Nr. XII-717), kuriame siekiama aiškiai apibrėžti nevyriausybinių organizacijos sąvoką.

Nevyriausybinių organizacija – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų valdymo nepriklausomas savanoriškumo pagrindais įsteigtas visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra siekti politinės valdžios arba įgyvendinti vien tik religinius tikslus. Nevyriausybinių organizacijomis nelaikomi:

- 1) juridiniai asmenys, kurių daugiau negu 1/3 dalyvių yra juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybinių organizacijomis arba religinėmis bendruomenėmis ar bendrijomis;
- 2) juridiniai asmenys, kurių dalyviai – juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybinių organizacijomis arba religinėmis bendruomenėmis ar bendrijomis, turi daugiau negu 1/3 balsų visuotiniame dalyvių susirinkime;
- 3) politinės partijos;
- 4) profesinės sąjungos, darbdavių organizacijos ir jų susivienijimai;
- 5) organizacijos, kuriose narystė privaloma tam tikros profesijos atstovams;
- 6) sodininkų bendrijos, daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijos, kiti nekilnojamojo turto bendro valdymo tikslais įsteigti juridiniai asmenys;
- 7) šeimos;
- 8) nuolatinės arbitražo institucijos.

NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo būdai ir nauda bendruomenei

Dažnai vietos savivaldybių institucijos neturi aiškos vizijos, su kokiomis piliečių grupėmis ar organizacijomis jos turėtų bendradarbiauti bei kurių organizacijų pasiūlymus laikyti bendra piliečių – NVO atstovų pozicija.

Bendradarbiavimo su NVO teorinės analizės problema yra ta, jog nevyriausybinių organizacijų atstovavimo principas tiek pačių NVO, tiek ir savivaldybių darbuotojų dažnai yra painiojamas su atstovavimu visuomenei apskritai. NVO daugeliu atvejų tvirtina, kad jų požiūris turi arba gali turėti papildomo svorio priimant sprendimus, nes jie „atstovauja piliečiams“, turi gausią narystės bazę ir išmano „nuskriaustųjų“ (angl. disadvantaged) problemas. Kita vertus, galima kelti klausimą, ar absoliučiai visos organizacijos yra realios? Lietuvoje, remiantis LR asociacijų įstatymu, galima įregistruoti asociaciją, kurią sudaro 3 asmenys, o fondui ar viešajai įstaigai įsteigti užtenka ir vieno fizinio ar juridinio asmens.

Šiuo atveju verta pabrėžti, jog NVO teisėtumas gimsta ne tik dėl vienijamų narių gausos, bet ir iš jų misijos bei vykdomos veiklos, kuria siekiama atkreipti dėmesį į konkrečius visuomenės poreikius ir juos tenkinti.

NVO turi visas galimybes iškelti problemas ir bendruomenei ar jos grupei opius klausimus pristatyti viešai bei imtis jų sprendimo ir tam tikros veiklos vykdymo. Tai galima vadinti subsidarumo principu, kai atitinkamų problemų sprendimo iniciatyvos ar veiklos imasi ne vietos valdžios institucija, o patys gyventojai savarankiškai arba per nevyriausybines organizacijas.

Savivaldybės institucijų ir NVO bendradarbiavimas gali būti plėtojamas arba pavienių organizacijų iniciatyva, arba jų asocijuotų struktūrų pagrindu. Abiem atvejais toks bendradarbiavimas būtų suprantamas kaip NVO išteklių ir gebėjimų panaudojimas savivaldybės vykdomoms funkcijoms atlikti pačių NVO pastangomis.

NVO gali įnešti didžiulį indėlį informuodamos visuomenę apie socialinius bei politinius reiškinius, formuodamos socialinių paslaugų tinklą, užtikrindamos valdžios veiksmų skaidrumą ir keldamos visuomenės sąmoningumo lygį bei skatindamos visuomenę dalyvauti formuojant viešąją politiką, priimant sprendimus ir apskritai valstybės valdyme.

Savivaldybių veiklos principai. Viešųjų paslaugų teikimas

Siekiant įtraukti gyventojus į sprendimų priėmimo procesus vietos savivaldos lygmeniu bei užtikrinti viešųjų paslaugų teikimo įvairovę, būtina atlikti aplinkos analizę įvertinant veikiančių NVO gausą ir jų vykdomą veiklą. Gyventojų įtraukimą į sprendimų priėmimo procesus vietos lygmeniu bei NVO dalyvavimą teikiant viešąsias paslaugas reglamentuoja ir Lietuvos teisinė bazė. LR vietos savivaldos įstatymo (2017 m. liepos 1 d. Nr. I-533) 4 straipsnyje numatytos aiškios kryptys, kokiais principais vietos savivaldybė turi vadovautis:

- Bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių;
- Savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia asociacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu;
- Veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma;
- Reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą;
- Žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių.

Vertinant piliečių įtraukimo į sprendimų priėmimo procesą bei viešųjų paslaugų teikimo galimybes, LR vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnyje „Savivaldybių funkcijos“ numatyta, kad viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Įstatymo 8 straipsnyje nurodoma, kad savivaldybės institucijos ir administracija viešųjų paslaugų neteikia, išskyrus šiame straipsnyje nustatytus atvejus. Jas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, savivaldybės įmonės, akcinės bendrovės ir kiti subjektai.

To paties įstatymo 9 straipsnyje nurodoma, jog:

- savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams nustatydamą šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, steigdamą savivaldybės biudžetines ir viešąsias įstaigas, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdamą viešųjų paslaugų teikėjus ir įgyvendindamą viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę;
- savivaldybės steigia naujus viešųjų paslaugų teikėjus tik tais atvejais, kai kiti teikėjai viešųjų paslaugų neteikia arba negali jų teikti gyventojams ekonomiškai ir geros kokybės;
- tais atvejais, kai viešųjų paslaugų teikimas yra susijęs su ūkinės veiklos vykdymu taip, kaip jis suprantamas Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 16 dalyje, turi būti įgyvendinti šio įstatymo 91 straipsnyje nustatyti reikalavimai;

- jeigu vykdyti ūkinę veiklą yra būtina siekiant patenkinti savivaldybės bendruomenės bendruosius interesus ir nėra pažeidžiamos šio straipsnio 1 dalyje išvardytos sąlygos, savivaldybė gali steigti naują juridinį asmenį šiai ūkinei veiklai vykdyti arba patikėti naujos ūkinės veiklos vykdymą jau veikiantiems savivaldybės valdomiems juridiniams asmenims tik gavusi išankstinį Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos (toliau – Konkurencijos taryba) sutikimą;
- savivaldybės valdomi juridiniai asmenys savo iniciatyva pradėti vykdyti naujos ūkinės veiklos negali. Jie gali pradėti vykdyti naują ūkinę veiklą tik tuo atveju, kai šią veiklą vykdyti jiems šio ir tokių juridinių asmenų veiklą reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka patiki savivaldybė ir tik gavę Konkurencijos tarybos sutikimą pagal šio straipsnio 2 dalį.

Savivaldybės administracija, atlikusi aplinkos analizę bei kartu su vietos bendruomenės atstovais (NVO, verslo įmonėmis) įvertinusi gyventojų poreikius, rengia ir administruoja programas, pagal kurias finansuojami projektai – viešųjų paslaugų teikimui užtikrinti, arba perka prekes ir / ar paslaugas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą. Galima atkreipti dėmesį ir į įstatyme atsiradusį naują 24 straipsnį, kuris sukuria naują institutą – „Rezervuotos sutartys“.

Kiekviena savivaldybė, planuodama gyventojams teikti viešąsias paslaugas, rengdama savivaldybės strateginį veiklos planą, turi išanalizuoti esamą situaciją, įtraukdama ir jau veikiančių NVO sektorių. Visose viešosios politikos srityse (kultūra, jaunimas, sportas, socialinė globa, sveikatos apsauga, švietimas, užimtumas, kt.) veikiančios NVO turi būti įtraukiamos į planą kaip subjektai, galintys teikti tokias viešąsias paslaugas.

Pagal strateginiame plane atliktą situacijos analizę iškelti tikslai, suformuluoti konkretūs uždaviniai ir parengtos programos su pasiekimų rodikliais turi sudaryti sąlygas visoms NVO dalyvauti konkursuose dėl viešųjų paslaugų teikimo.

Savivaldybė turi sudaryti sąlygas gyventojams patiems identifikuoti savo poreikius. Kiekviena gyventojų grupės iniciatyva sukuria viešųjų paslaugų įvairovę ir gausą, kurios reikalingumą ir naudą turi įvertinti savivaldybė kartu su jau panašias paslaugas teikiančiomis NVO. Jei savivaldybė įvertina ir nusprendžia kad „X“ veikla naudinga ir reikalinga vietos gyventojams, įtraukia ją į strateginį miesto planą ir numato programinį finansavimą su pasiekimų rodikliais.

Nauja iniciatyva, kilusi ne iš valdžios atstovų (savivaldybės tarybos narių ar administracijos darbuotojų), o „iš apačios“ (gyventojų, jų grupių ar NVO) ir nenumatyta nei strateginiame plane, nei planavimo programose, gali būti pripažinta grynai visuomenine ir finansuojama iš įvairių kitų šaltinių. Tačiau jei iniciatyvos autoriai per iš anksto numatytą protingą laiką įrodo tokios iniciatyvos pridėtinę vertę ir teigiamą poveikį plačiai tikslinei grupei, ji gali ir turi būti įtraukta į strateginio plano dokumentus ir finansuojama. Jei tokios viešosios paslaugos teikėjų atsiranda daugiau – konkurso būdu renkamas geriausias (-i) pasiūlymas (-ai).

Būtina atkreipti dėmesį į viešųjų paslaugų įvairovės ir decentralizacijos aspektą. Kuo daugiau bus viešųjų paslaugų teikėjų, siūlančių įvairius sprendimo modelius ir veiklos metodus, tuo didesnė tikimybė, kad jie bus ekonomiškai, efektyviai ir kūrybiškai įgyvendinti vietos savivaldybės teritorijoje.

Vadovaudamosi Lietuvos Respublikos teisės aktais bei kaštų ir naudos analize, savivaldybės turėtų įvertinti galimybes perleisti didžiąją dalį savarankiškų funkcijų ne savivaldybės valdomiems juridiniams subjektams. Paslaugų teikėjai turėtų būti atrenkami projektų atrankos konkurso ar viešųjų pirkimų būdais.

Taigi, savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas yra būtinas ir įmanomas. Tačiau labiau jis įmanomas, kai savivalda tai suvokia ir investuoja į NVO, siekdama užtikrinti tikslesnį gyventojų poreikių apibrėžimą bei pigesnes ir kokybiškesnes paslaugas tiems poreikiams atliepti.

Metodologija

Tyrimo objektas – Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“ siekdama išanalizuoti nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir vietos valdžios bendradarbiavimo situaciją regioninių lygmeniu vykdo tyrimą „Dėl NVO ir vietos savivaldos bendradarbiavimo“.

Tyrimo tikslas

Išanalizuoti NVO, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse ir vietos valdžios bendradarbiavimo situaciją regioniniu lygmeniu ir išskirti bendradarbiavimo skatinimo būdus, pagerinti tarpusavio bendradarbiavimą.

Tyrimo uždaviniai

1. Išanalizuoti NVO, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse ir vietos valdžios bendradarbiavimo situaciją regioniniu lygmeniu ir išskirti bendradarbiavimo skatinimo būdus, pagerinti tarpusavio bendradarbiavimą.

2. Ištirti neįgaliųjų organizacijų, ir kitų institucijų ir savivaldos institucijų atstovų nuomonę apie tarpusavio bendradarbiavimą, informacijos pasiekiamumą konkrečioje savivaldybėje apie esamas NVO, išanalizuoti NVO pagrindinius finansavimo šaltinius, NVO ir savivaldybių vaidmenį valstybės valdyme bei savivaldybių sprendimo priėmimo procesuose.

3. Remiantis atliktu kiekybiniu tyrimu, atskleisti NVO ir valdžios santykių ypatumus regioniniu lygmeniu, įvertinti NVO santykius su viešojo administravimo institucijomis ir jų teisinį reglamentavimą bei praktinį įgyvendinimo taikymą, apibrėžti NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo perspektyvas.

Tyrimo metodai ir instrumentai

Siekiant tyrimo tikslo taikyta kiekybinė metodologinė prieiga. Pagrindinis tyrimo metodas - 1) anketinė NVO, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse apklausa nacionaliniu lygmeniu (Priedas Nr1), bei 2) anketinė savivaldybių administracijų apklausa nacionaliniu lygmeniu (Priedas Nr2).

Tyrimo generalinė visuma – Lietuvoje veikiančios NVO, dirbančios skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse bei Lietuvos savivaldybių administracijos.

Kiekybiniame tyrime dalyvavo: 259 socialinė srities nevyriausybinių organizacijos (jų atstovai) bei 62 savivaldybių administracijų atstovai iš 56 Lietuvos savivaldybių.

Duomenys buvo renkami 2021 m. birželio mėnesį.

Kiekybinio tyrimo rezultatai

Nevyriausybinių organizacijų atstovų nuomonės tyrimų rezultatai

Viso tyrime dalyvavo 259 nevyriausybinių organizacijų, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse, atstovai iš 56 Lietuvos savivaldybių. Didžioji dalis atstovaujamų organizacijų veikia nacionalinių lygmeniu (67,95% organizacijų). Atstovaujamų organizacijų juridinis statusas – 70,27% Asociacijų, tik 1,54% Labdaros ir paramos fondų, 23,94% Viešosios įstaigų ir 4,25% Religinių bendruomenių ar bendrijų. Iš visų Viešųjų įstaigų trejose (1,16%) daugiau nei 30% dalininkų sudaro savivaldybė, o vienoje (0,39%) kitos valstybinės institucijos. Vadovaujantis Nevvyriausybinių organizacijų plėtros įstatymu¹ šios organizacijos nelaikomos nevyriausybėmis organizacijomis. Daugiausia tarp viešųjų įstaigų dalininkų yra pačios NVO bei fiziniai asmenys.

NVO patirtis, žmogiškieji bei kiti ištekliai:

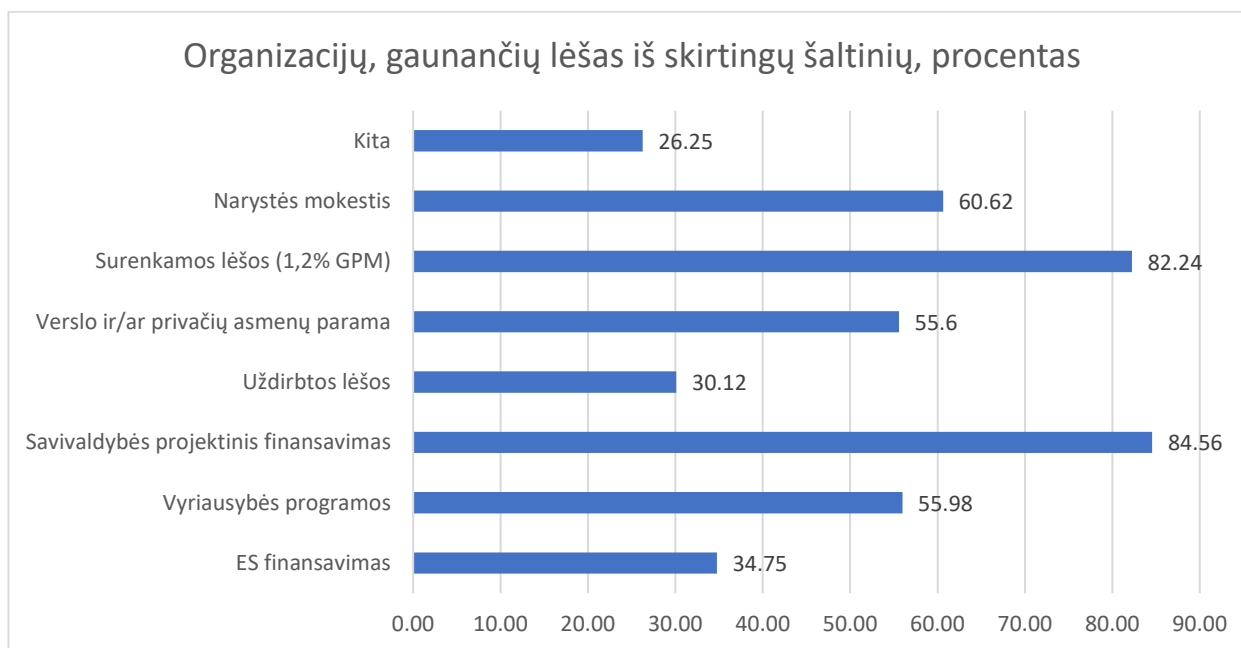
Didžioji dalis respondentų atstovaujamų organizacijų veikia daugiau nei penkis metus (93,44% organizacijų) bei turi 2-5 ar daugiau įdarbintų darbuotojų (67,95% organizacijos). 25,87% respondentų teigia, kad jų organizacijose nebuvo įdarbintas nė vienas asmuo pastarųjų metų laikotarpyje. 6,18% organizacijų buvo įdarbinę po vieną asmenį. Net 69,11% organizacijų į pagalbą pasitelkia savanorius (30,89% organizacijų savanorių neturi). Dažniausiai organizacijose dirba iki 5 savanorių (40,15% organizacijų), 13,51% organizacijų turi nuo 5 iki 15 savanorių ir 15,44% organizacijų turi po daugiau nei 15 savanorių.

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių NVO gauna patalpas iš savivaldybės lengvatinėmis sąlygomis (51,74 % organizacijų), 22,01% NVO naudojami savo patalpomis, 5,44% NVO nuomojasi patalpas rinkos sąlygomis bei 10,81% NVO visai nesinaudoja patalpomis.

NVO biudžetas:

Iš respondentų atsakymų matome, kad daugiausia nevyriausybinių organizacijų gauna lėšų iš 1) savivaldybių projektinio finansavimo (84,56% organizacijų), 2) daug organizacijų surenka didesnę ar mažesnę sumą (67,57% surenka iki 10% savo metinio biudžeto) iš 1,2% GPM (82,24 % organizacijų), toliau iš 3) narystės mokesčio (60,62% organizacijų), 4) vyriausybės finansavimo programų (55,98% organizacijų organizacijų), 5) verslo ir/ar privačių asmenų paramos (55,6% organizacijų), 6) ES finansavimo (34,75% organizacijų), 7) uždirbamos lėšos (30,12% organizacijų) ir 8) kitų šaltinių (pvz, užsienio fondai ir pan.) (26,25% organizacijų). Taigi, apibendrinant, net trys ketvirtadaliai (įskaitant ir nacionalines organizacijas) gauna finansavimą iš savivaldybių projektinio finansavimo konkursų; taip pat didžioji dauguma organizacijų gauna lėšų iš narystės mokesčio bei iš skiriamo GPM. Daugiau nei pusė NVO įgyvendina vyriausybės finansuojamus projektus ir panašiai tiek pat organizacijų sugeba pritraukti verslo ir privačių asmenų paramą. Maždaug trečdalis organizacijų pritraukia lėšų iš ES finansavimo programų. Svarbu pastebėti, kad tik beveik trečdalis NVO užsidirba lėšų iš ūkinės veiklos. Mažiau organizacijų gauna lėšų tik iš neįvardintų šaltinių „kita“.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463439/asr?positionInSearchResults=18&searchModelUUID=10b6bc93-2b1c-46a7-bc45-f199f2121196>

Pav. nr. 1

Populiariausias nevyriausybių organizacijų finansų šaltinis – savivaldybės – nevyriausybių organizacijų biudžetuose gali būti matomas labai įvairiai. 15,44% NVO visai negauna savivaldybių finansavimo; 22,01% organizacijų savivaldybės lėšos sudaro iki 10% jų metinio biudžeto; o 25,87% organizacijų turi nuo 10% iki 30% savivaldybės lėšų savo biudžete. Nevyriausybių organizacijų, kurių biudžete yra didesnė savivaldybės lėšų dalis pasitaiko mažiau. 10,42% organizacijų savivaldybės lėšos sudaro nuo 30% iki 50% jų metinio biudžeto. Atitinkamai, 9,65% organizacijų – nuo 50% iki 70%, 8,11% organizacijų – nuo 70% iki 90% ir 8,49% organizacijų savivaldybės lėšos sudaro daugiau nei 90% jų metinio biudžeto.

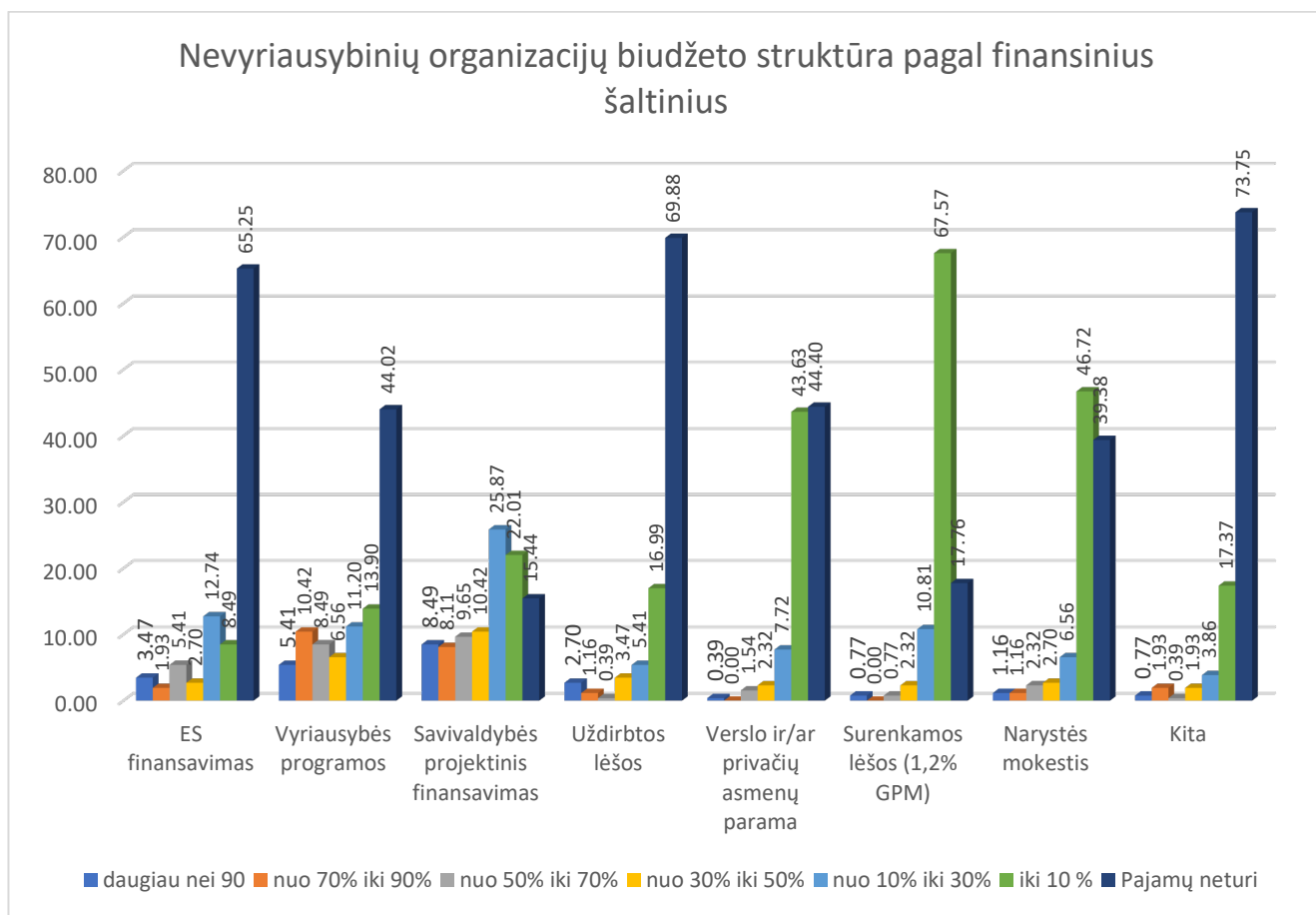
Kalbant apie atskirus finansinius šaltinius, matome, kad populiariausi šaltiniai dažnai sudaro tik mažą organizacijų biudžetų dalį. Pavyzdžiui, surenkamos lėšos iš GPM ar narystės mokesčio dažniausiai sudaro vos iki 10% organizacijų biudžeto. Daugiausiai (t.y., virš 90% savo metinio biudžeto) surenka iš GPM vos 0,77% organizacijų. Labai panašiai ir iš narystės mokesčio – 1,16%.

81,85% organizacijų, dalyvavusių tyrime yra gavę savivaldybės projektinį finansavimą pastarųjų 3 metų laikotarpyje. 19,34% iš jų teigia, kad paraiškos forma yra sudėtinga, 78,30% teigia, kad paraiškos forma tinkama ar net lengva.

NVO stiprinimas per savivaldybių projektinį finansavimą

25% savivaldybės finansavimą gavusių teigia, kad finansavimo taisyklės leidžia kompensuoti savanorių darbo išlaidas. Tai leidžia pritraukti daugiau žmonių į NVO sektorių bei pats sektorius gali efektyviau prisidėti prie bendros kuriamos vertės. Tačiau 40,09% organizacijų teigia, kad jų savivaldybių finansavimo taisyklėse nėra galimybės kompensuoti savanorių darbo išlaidas, o 34,91% organizacijų net nežino ar tokia galimybė yra ar ne.

40,09% tyrime dalyvavusių NVO atstovų mano, kad savivaldybės finansavimas leidžia organizacijos atstovams mokytis bei kelti savo kvalifikaciją. 36,32% NVO atstovų mano, kad finansavimo taisyklės neleidžia mokytis ar kelti kvalifikaciją. 23,58% NVO atstovų nežino ar gali pasinaudoti savivaldybės finansavimu, kad keltų savo darbuotojų ir/ar savanorių kvalifikaciją.

Pav. nr. 2

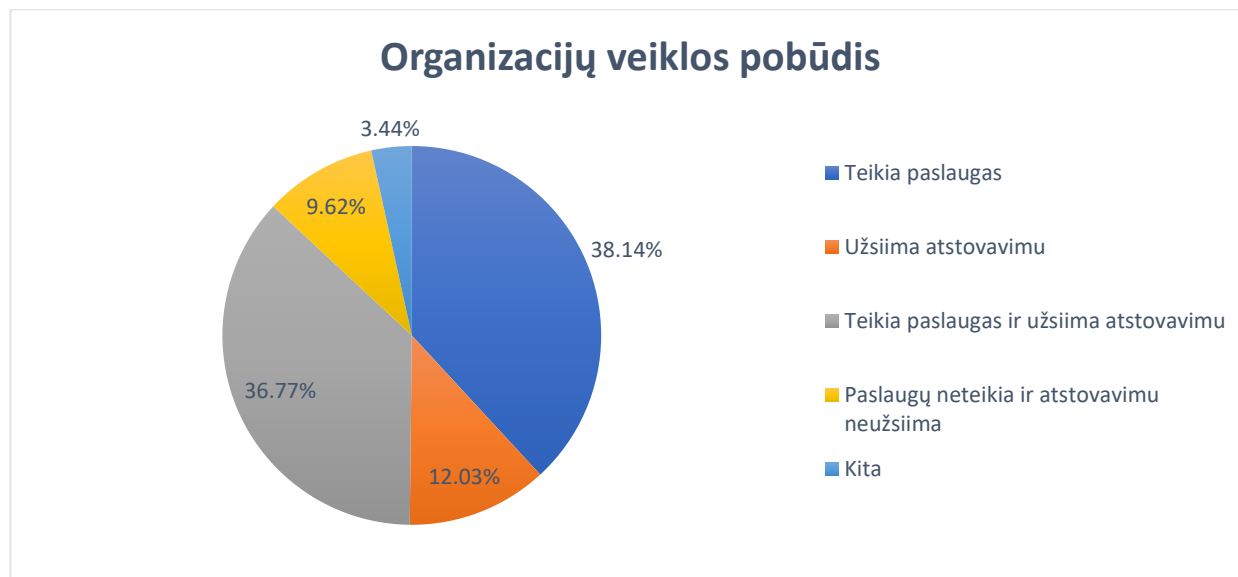
39,62% NVO teigia, kad savivaldybė skiria lėšų pačios NVO stiprinimui (tai gali būti reikiamos technikos ar licencijos įsigijimas, organizacijos viešinimo kampanija ar pan.). Beveik tiek pat – 36,79% organizacijų teigia, kad negali pasinaudoti savivaldybės finansavimu savo organizacijos stiprinimo tikslais. O 23,58% respondentų teigia nežinantys ar tokia galimybė yra.

Daugelis NVO (72,64%) mano, kad savivaldybė aiškiai įvardina finansavimo tikslus. 20,75% organizacijų mano kad neaiškūs savivaldybės finansavimo tikslai. Kiti (6,6%) NVO atstovai pateikia savo mintis tuo klausimu – dalinai, nežinau, kad finansavimas dažnai susijęs su paslaugų teikimu, kad tikslai ne vienodi skirtingoms tikslinėms grupėms.

Visos (100%) tyrime dalyvavusių organizacijų vieningai teigia, kad savivaldybės prašo iš jų turinio ir finansinių ataskaitų už finansuotus projektus.

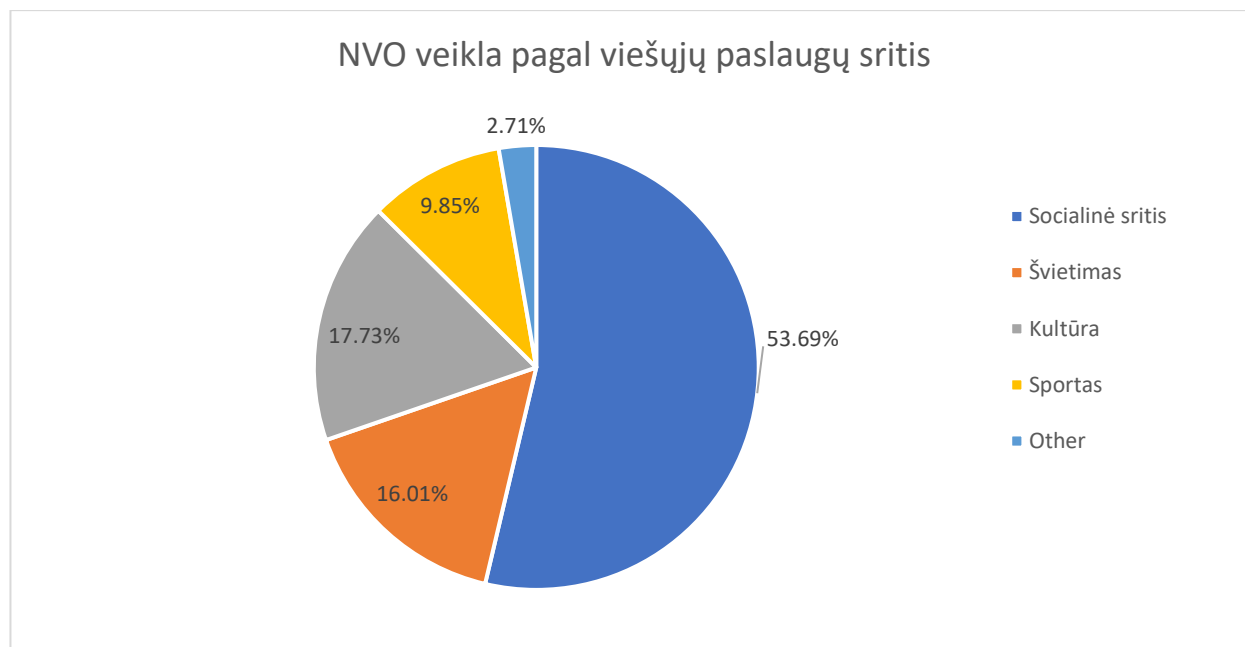
80,19% organizacijų teigia, kad savivaldybės viešai skelbia apie tai, kam skyrė finansavimą ir kokia suma. 10,85% mano kad savivaldybė kartais skelbia, o 8,02% organizacijų teigia kad savivaldybės visai neskelbia kam ir kiek buvo skirta pinigų.

NVO įsitraukimas į viešųjų paslaugų teikimą

Pav. nr. 3

Tyrimo dalyvių veiklos pasiskirstymas pagal viešųjų paslaugų sritis

Pav. nr. 4

28,96% NVO teikia paslaugas, kurias apmoka savivaldybė. 57,61% iš likusių (paslaugų neteikiančių) organizacijų – norėtų teikti paslaugas savivaldybei. O 58,70% tiki, kad paslaugas gebėtų teikti, jei savivaldybė jas apmokėtų. Organizacijos įvardina pačias įvairiausias paslaugas, kurias galėtų teikti. Dažniausiai tai yra socialinės paslaugos – socialinio darbuotojo paslaugos, dienos centro paslaugos, asmeninio asistento, pavėžėjimo paslaugos, asmens higienos, psichologo paslaugos, įvairios sporto, kultūros ir švietimo paslaugos.

Nevyriausybinių organizacijų teikiamų paslaugų (savivaldybės apmokamų) sąrašas:

1. Dienos socialinės globos paslaugos institucijoje ir namuose
2. Mokinių pavėžėjimo paslaugas
3. Aktyvaus fizinio užimtumo ir sporto paslaugos neįgaliesiems
4. Kompleksinės pagalbos moterims ar šeimai, kurią sudaro motina arba tėvas ir vaikas(ai), krizės atveju.
5. Pagalbos į namus paslaugos vyresnio amžiaus žmonėms
6. Socialinio taksi paslaugas

7. Pavėžėjimo, transporto paslaugas
8. Vaikų dienos centrų veiklas
9. Neįgaliųjų asmenų reabilitacija
10. Asmens higienos paslauga
11. Po pamokinė veikla, darbas su tėvais, ekskursijos
12. Asmeninio asistento paslaugos, įvairios užimtumo veiklos neįgaliesiems
13. Ilgalaikė socialinė globa
14. Pagal užimtumo programą
15. Nepasiturinčiųjų maitinimas, labdaros valgykla socialiai remtiniams žmonėms
16. Nakvynės namai
17. Laikino atokvėpio paslaugas
18. Darbas gatvėje su jaunimu
19. Ikimokyklinio ugdymo grupė
20. Socialinės reabilitacijos
21. Vasaros poilsis, stovyklos
22. Informavimas ir konsultavimas
23. Socialinės paslaugos žmonėms su intelekto negalia
24. Laikiną apgyvendinimą.
25. Individuali pagalba neįgaliajam
26. Muziejinės ekspozicijos tvarkymas ir demonstravimas
27. Integrali pagalba, masažas, kineziterapija.
28. Pozityvios tėvystės mokymai, individualios psichologo ir socialinio darbuotojo konsultacijos
29. Teikiame diabetinės pėdos profilaktines paslaugas
30. Socialinės priežiūros (apgyvendinimo) - pagal naująjį katalogą - intensyvi krizių įveikimo pagalba
31. Meninių gebėjimų ugdymo ir palaikymo

Nevyriausybinių organizacijų atstovų įvardintos paslaugos, kurias savivaldybės užtikrina:

1. Dienos centrų paslaugas
2. Globos paslaugas
3. Grupiniai namai
4. Laikino atokvėpio
5. Socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliesiems bendruomenėje.
6. Įvairias socialines paslaugas
7. Socialinio darbuotojo padėjėjo paslaugas
8. Asmeninio asistento
9. Pavėžėjimo, transporto,
10. Maitinimo paslaugas
11. Darbo paieškos
12. Ugdymą, švietimą iki 21 m., integrali pagalba
13. Specialaus ugdymo
14. Įvairių įgūdžių palaikymą, stiprinimą, ugdymą ir (ar) atkūrimą
15. Informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo
16. Individualios pagalbos neįgaliesiems
17. Aktyvios ir sveikos gyvensenos skatinimo
18. Pagalba į namus
19. Būsto pritaikymo
20. Visas paslaugas užtikrina
21. Visas įmanomas, dėl kurių kreipiamės
22. Savivaldybė užtikrina socialinių dirbtuvių, pagalbos priimant sprendimus ir apsaugoto būsto paslaugas taip pat per reabilitacijos ir neįgaliųjų integracijos projektus įvairias veiklas ir užimtumą palaikant ryšį su socialinės pagalbos centru NVO organizacijomis, bei kitomis įstaigomis

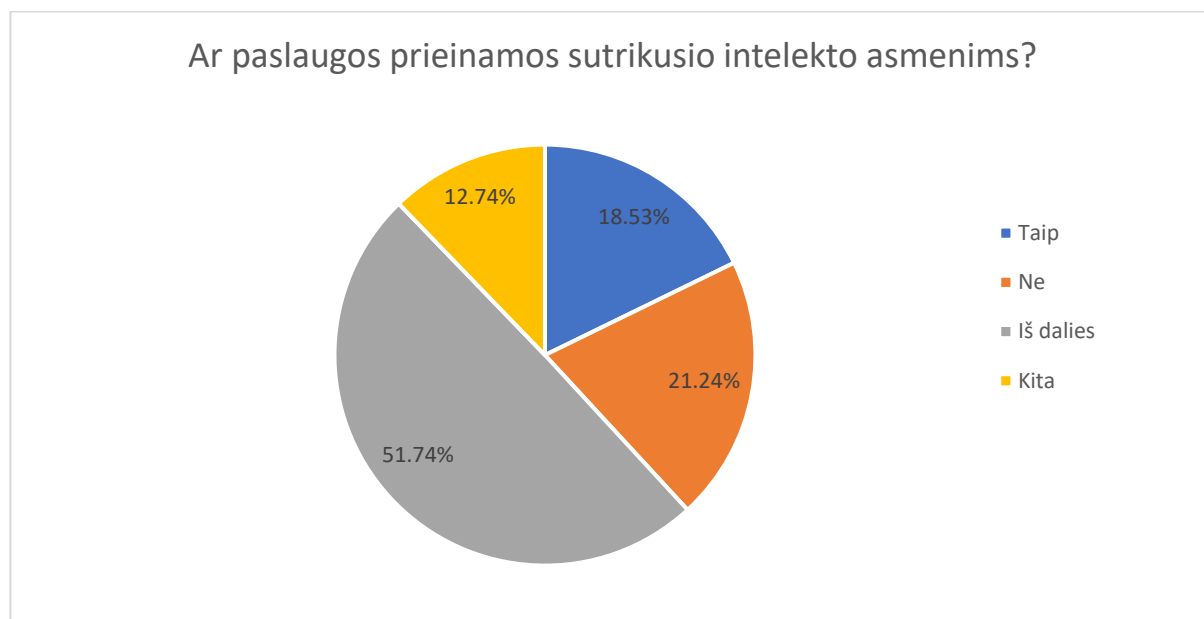
23. Kompleksines paslaugas (pvz., logopedo, ergoterapeuto, kineziterapeuto ar pan), socialinį užimtumą toms šeimoms, kurių tėvai pasiruošę ieškoti tokių paslaugų ir aiškintis, kas jiems priklauso

Iš esmės, galima sakyti, kad nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės užtikrinamos paslaugos yra tos pačios. Reikia pažymėti, kad pastarosios gali būti užtikrinamos perkant paslaugas iš Nevyriausybinių organizacijų. Tačiau vieną mažą skirtumą galima pastebėti – nevyriausybinių organizacijų atstovai savo paslaugas vardina labiau pagal veiklos prasmę ir atspindi platesnį klientų poreikių spektrą, o savivaldybės paslaugas – pagal katalogą arba formaliais pavadinimais. Pavyzdžiui, NVO paslaugos - nepasiturinčiųjų maitinimas, po pamokinė veikla, darbas su tėvais, darbas gatvėje su jaunuimu ir pan. Savivaldybių paslaugos – dienos centrų paslaugos, globos paslaugos, įvairios socialinės paslaugos, ugdymas, švietimas ir pan.

Nors paslaugos teikiamos kartu – savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų, tačiau imant konkrečią tikslinę grupę (sutrikusio intelekto asmenis) nevyriausybinkai įvardina iš esmės tas pačias paslaugas, kaip neteikiamas ar nepakankamas.

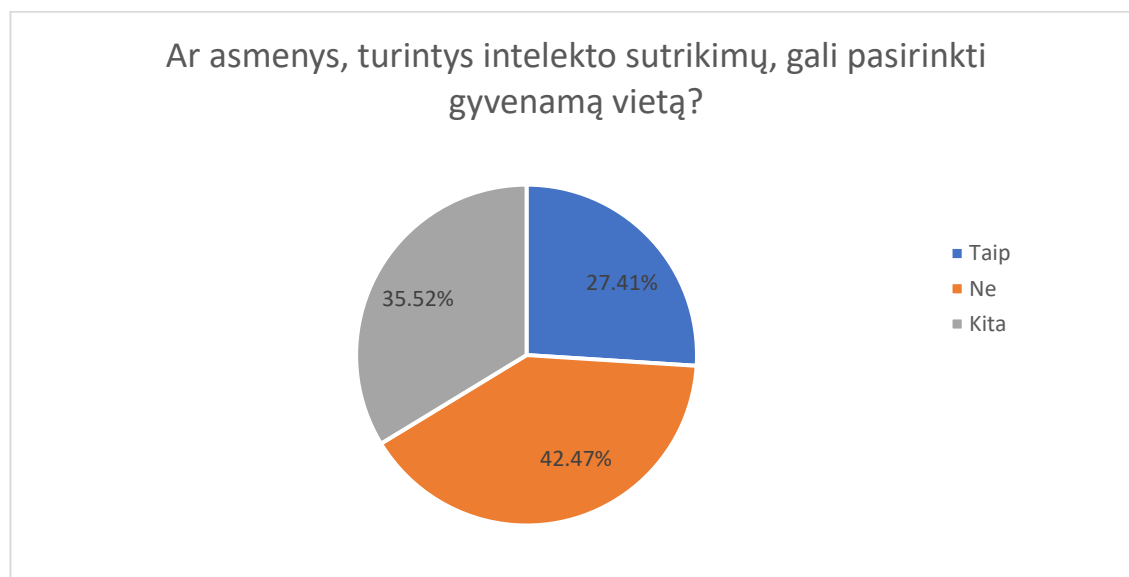
Nevyriausybinių organizacijų nuomone, savivaldybės neužtikrina ar žmonėms su proto negalia nepakanka, šių paslaugų:

1. Dienos užimtumo
2. Laikino atokvėpio paslaugos tokius asmenis prižiūrintiems, Laikino apgyvendinimo
3. Įdarbinimo paslaugų
4. Asmeninio asistento
5. Psichologinės pagalbos,
6. Socialinių įgūdžių lavinimo - savarankiškumo įgūdžių formavimas ir palaikymas, darbinių įgūdžių mokymas, maisto gaminimo įgūdžių formavimas.
7. Psichoterapinių paslaugų
8. Savarankiško gyvenimo pagal galimybes - bendruomeninių grupinių gyvenimo namų paslauga - apsaugoto būsto paslauga
9. Pagalba namuose: buities tvarkymas, maisto ruošimas ir pan.
10. Transporto, pavėžėjimo
11. Mokytojų (padėjėjų) paruoštų dirbti su sutrikusio intelekto žmonėmis
12. Neformaliojo švietimo,
13. Trūksta pačių reabilitacinių paslaugų proto ir psichikos negalią turintiems asmenims, kad dirbtų tos srities specialistai. Būtų sudaromos galimybės įvairioms terapijoms gauti.
14. Aplinkos pritaikymo

Pav. nr. 5

Daugiau nei pusė respondentų vertina, kad paslaugos sutrikusio intelekto asmenims yra pasiekiamos tik iš dalies, plius penktadalis jų teigia, kad paslaugos šiems asmenims visai neprieinamos. Imant vieną paslaugą kaip pavyzdį – „Ar sutrikusio intelekto asmenys turi galimybę lygiai su kitais asmenimis pasirinkti savo gyvenamąją vietą?“ matome, kad nacionaliniu mastu paslauga tikrai nėra pakankamai prieinama:

Pav. nr. 6

Pasirinkdami atsakymą – „Kita“, NVO atstovai dažniausiai patikslindavo, kad nežino situacijos ar neturi informacijos. Savivaldybės teikiamų paslaugų sutrikusio intelekto asmenims prieinamumas - visų respondentų vertinamas – 6,49 iš 10.

Jei savivaldybė turėtų galimybes užtikrinti paslaugų apmokėjimą, tuomet net 38,22% tyrime dalyvavusių organizacijų, teigia, imtųsi trūkstamas paslaugas teikti. Dar dalis organizacijų nėra svarsčiusi tokios galimybės todėl turi abejonių dėl savo pajėgumų.

Pagrindinės tyrimo dalyvių rekomendacijos savivaldybėms dėl paslaugų sutrikusio intelekto asmenims:

- intelekto sutrikimus turintiems asmenims ir jų šeimoms paslaugos yra gyvybiškai būtinos, ir visai nesvarbu kad gal būt poreikis nėra itin didelis (skaičiumi) vietovėje;
- spręsti klausimus kartu su šiuos asmenis atstovaujančiomis organizacijomis;
- nebijoti perduoti paslaugų teikimą nevyriausybinėms organizacijoms;
- plėsti paslaugų spektrą ir didinti jų finansavimą;
- individualizuoti paslaugas;
- išsiaiškinti asmenų/ šeimos poreikius, išgirsti, kokius paslaugų/ pagalbos poreikius „atsineša“ šeima, pats asmuo;
- reikia vieningai veikiančios informavimo sistemos, kuri apjungtų visas savivaldybei pavaldžias įstaigas, dirbančias su sutrikusio intelekto žmonėmis. Žmogui nustatė diagnozę, jis turi gauti visą "informacinį paketą", kuriame būtų nurodyta, kokios paslaugos jam priklauso, kur jas galima gauti, ir padėti, jei reikia, jas pasiekti.

NVO bendradarbiavimas

Tyrimo duomenys rodo, kad 94.21% kad NVO bendradarbiauja tarpusavyje, o 85,71% bendradarbiauja su savivaldybėms pavaldžiomis įstaigomis. Su pastarosiomis bendradarbiaujama teikiant paslaugas, didinant paslaugų kokybę, atstovaujant narius(klientus), atsirenkant tinkamus projektų dalyvius, tikslinantis klientų specifinę informaciją, sprendžiant klientų problemas, konsultuojantis teisiniais klausimais, organizuojant užimtumą, rengiant bendras šventes, taip pat dėl patalpų ir transporto ar vietos infrastruktūros gerinimo klausimais. Beveik pusė (49,03%) nevyriausybinių organizacijų teigia, kad nesusiduria su jokiais sunkumais bendradarbiaujant su savivaldybėmis arba tuos sunkumus vienaip ar kitaip išsprendžia.

Tačiau (50,97%) įvardina įvairius klausimus, kaip kliūtis efektyviam bendradarbiavimui. Didžiausias (20,47% nuo visų įvardintų sunkumų) yra, kad NVO nepatenkinti įvairiais finansavimo klausimais – dažniausiai tai susiję su visai neskiriamu arba per mažu finansavimu jų organizacijoms. Atskirais atvejais įvardinama problema – vėluojama pervesti lėšas. 10,24% šios grupės respondentų kaip problemą įvardina komunikaciją su savivaldybe. Galima manyti, kad ši problema susideda iš keleto smulkesnių – (7,87% atsakymų) savivaldybės ne lygiavertiško požiūrio į NVO, (7,09%) nenoras bendradarbiauti, kartu spręsti ar ieškoti bendrų sprendimų, (7,09%) netenkina savivaldybės dalinimasis informacija, (7,09%) – vilkinimas, sprendimų ar veiksmų nukėlimas bei (3,94%) bendravimo ir bendradarbiavimo sumažėjimas dėl karantino. Verta paminėti kai kurias rečiau pasitaikančias bendradarbiavimo kliūtis – per didelė kontrolė, biurokratinis požiūris, savivaldybė neperka arba per mažai perka paslaugų iš NVO, savivaldybės darbuotojų nekompetencija, neįsileidimas į sprendimų priėmimą, neveikiančios NVO tarybos ir pan.

NVO vaidmuo savivaldybių sprendimo priėmimo procesuose

Savivaldybė kvietė daugiau nei pusę (53,28%) organizacijų dalyvauti sprendimų priėmime dėl viešo intereso klausimų, susijusių su jų veikla, per paskutinius 3 metus. Beveik tiek pat (49,42%) viena ar kita forma (net jei nebuvo atsižvelgta į jų pasiūlymus) dalyvavo sprendimų priėmime. 57,53% respondentų teigiamai vertina savivaldybių informacijos viešumą teigdami, kad savivaldybė pateikia visą svarbią informaciją viešai ir prieinamai. 17,37% teigia, kad informacija viešinama ne visada ar sunkiai randama. Likę 25,10% teigia, kad savivaldybė neužtikrina viešos informacijos sklaidos.

54,44% respondentų teigia, kad savivaldybės užtikrina sprendimo priėmimo procesų skaidrumą. 8,11% norėtų didesnio skaidrumo, teikdami, kad „ne visada“, „iš dalies“, ar „galėtų labiau įtraukti NVO“, o 19,69% teigia, kad savivaldybės neužtikrina sprendimo priėmimo procesų skaidrumo.

Savivaldybių NVO tarybų veikla

61,78% nevyriausybinių organizacijų teigiamai vertina NVO tarybų veiklą. 16,22% - neigiamai. Tačiau net 22,01% organizacijų nėra girdėję apie NVO tarybą jų savivaldybėje. 35,52% organizacijų turi arba yra turėję savo atstovą NVO taryboje, 57,92% - nėra turėję, o 6,56% patys nežino ar jų atstovai buvo NVO tarybos nariais.

Beveik trečdalis (31,66%) teigia, kad NVO taryba yra svarščiusi jiems aktualius klausimus. Beveik pusė (46,72%) mano, kad NVO taryba niekada nėra svarščiusi jiems aktualių klausimų.

Trečdalis (32,82%) organizacijų teigia, kad NVO taryba pateikia savo sprendimus savivaldybei dėl socialinių paslaugų planavimo, 15,83% teigia, kad ne, didžioji dalis (51,35%) teigia, kad nežino ar neturi tokios informacijos.

NVO atstovų pateikiamos pagrindinės rekomendacijos dėl NVO tarybos darbo tobulinimo:

- Didesnių "galių" suteikimas NVO tarybai;
- NVO taryba turėtų viešinti savo sprendimus;
- Viskas turi būti skaidru, viešinama ir visiems prieinama informacija;
- Reikia kad kviestų tapti nariu - tokių atsiras, bet matyt kviečiami tik atsirinktieji ir "kažkokiais" nežinomais būdais;
- Objektyviau rinktis NVO tarybos narius (ne tik palankius valdančiajai daugumai);
- NVO tarybos posėdžius rengti NVO atstovams palankiu metu. (Ne savivaldybės darbuotojų darbo metu);
- Taryba turėtų aktyviau ir betarpiškiau bendrauti su NVO sektoriumi jų veikimo vietose;
- NVO tarybai turėtų vadovauti ne savivaldybės, o NVO atstovas.

Dažniausia pasikartojanti rekomendacija – NVO tarybų veiklos viešumas ir skaidrumas.

Nors ir NVO tarybų veikla nėra įvardijama, kaip esminė ar svarbi NVO sektoriui, vis tik bendras NVO atstovų vertinimas, skirtas NVO tarybai, yra 7,36 iš 10.

NVO atstovų pagrindinės mintys ir rekomendacijos, kurias jie nori išsakyti savivaldybėms dėl tolimesnio bendradarbiavimo:

- Norėčiau kad savivaldybėje esančioms NVO visoms būtų taikomi vienodi standartai. Būna tu man patinki arba ne. Mes ateiname su gerais ketinimais, siūlome savo paslaugas, mes neateiname draugų ieškoti, mes norime dirbti;
- Savivaldybei trūksta esminio požiūrio į NVO kaip partnerius - jei stengiasi įtraukti į siaurus klausimus bet iš esmės mes esame "išorėje";
- Bent jau mūsų regione didžiausia problema yra ta, kad yra savi ir svetimi. Savi - tai savivaldybės įstaigos, o svetimi - NVO. Savivaldybė pirmiausiai suinteresuota aprūpinti darbu "savus", net ir tuo atveju, kai paslaugos yra brangesnės. Tiek savivaldybių, tiek apskrityje Lietuvos mastu turėtų būti panaikinti tokie projektiniai konkursai/pirkimai, kur lygiomis teisėmis gali dalyvauti tiek NVO, tiek valstybinės/biudžetinės institucijos. Valstybinės/biudžetinės institucijos turi konkurencinį pranašumą, nes jos naudoja biudžeto apmokamais resursais, kaip pvz. patalpos, įranga ir pan. ir todėl sunku konkuruoti dėl kainų. Keistas savivaldybių požiūris į viešąsias įstaigas. Nors jau yra išaiškinimas, kas yra NVO, bet iki šiol nemokamai patalpas suteikia tik asociacijoms, o VŠĮ - tik nuoma. Jau kelinti metai Šiaulių m. savivaldybė perskirstydama nuo socialinių pašalpų likusius pinigus nė euro neskiria NVO.
- Manau, kad pagal mūsų organizacijų poreikius, finansavimas organizacijoms turėtų būti ne per socialinės reabilitacijos projektus, o per skėtines asociacijas;
- Būti lankstesniems ir sudaryti galimybes NVO sektoriui perimti kai kurias paslaugas suteikiant tokias pat sąlygas kaip ir savivaldybių teikiamų paslaugų sektoriuje;
- Plėsti ir tobulinti bendradarbiavimo formas, labiau vieni kitus išklausti ir siekti kad neįgaliajam būtų teikiamos kokybiškos paslaugos;
- Sėkmingas bendras darbas nėra vienkartinis įvykis. Tai nuolatinis procesas, kurį reikia nuolat tobulinti, jeigu visos pusės turės tokią nuostatą ir nuolat klaus savęs "ką aš galiu padaryti, kad bendradarbiavimas būtų sklandesnis" ilgainiui turėsime neprikaištingą bendradarbiavimą vardan tų, kuriems reikalinga pagalba.

Viso tyrime dalyvavo 62 savivaldybių atstovai iš 56 Lietuvos savivaldybių. Iš keleto savivaldybių gavome po kelias užpildytas anketas. Įdomu pastebėti, kad tų pačių savivaldybių, skirtingų asmenų užpildytos anketos turi gana stipriai tarpusavy prieštaraujančių duomenų. Pvz., vienoje anketoje nurodoma, kad savivaldybėje veikia apie 400 NVO, kitoje tos pačios savivaldybės anketoje nurodoma, kad ten veikia tik apie 20 NVO. Kitoje savivaldybėje vienoje anketoje teigiama, kad yra teikiamas NVO projektinis finansavimas, kitoje anketoje teigiama, kad projektinio finansavimo savivaldybėje nėra.

Dažniausiai savivaldybės neturi NVO sąrašų ir neįsivaizduoja kiek NVO veikia savivaldybėje. Suprantama, didmiesčiams žinoti tikslų NVO sąrašą greičiausiai yra neįmanoma. Tačiau kai kurios savivaldybės glaudžiai bendradarbiauja su NVO ir aiškiai žino bent jau didžiąją daugumą aktyviai veikiančių NVO. Panaši situacija ir su paslaugų gavėjų sąrašais. Į klausimą „Kiek asmenų, turinčių (bet kokią) negalią (visose amžiaus grupėse), yra registruoti paslaugų gavėjai Jūsų savivaldybėje?“ 20 respondentų (32,26%) atsakė, kad nežino ar nekaupia tokios informacijos, kitos savivaldybės pateikė konkrečius ar bent apytikslius skaičius.

Projektinis finansavimas savivaldybėse

Iš patirties ir bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis bei savivaldybėmis yra žinoma, kad Lietuvoje kiekviena savivaldybė kasmet organizuoja projektinio finansavimo konkursus. Tačiau iš 62 savivaldybių pateiktų atsakymų vienu atveju teigiama, kad savivaldybėje nėra projektinio finansavimo, o dar trys atsakymai buvo, kad kreiptis šiuo klausimu reikėtų į kitus skyrius.

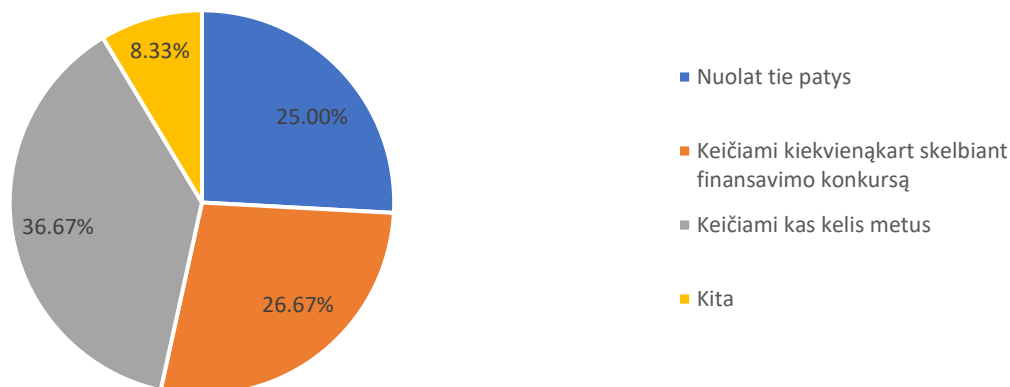
Atsakymų pasiskirstymas apie finansavimo konkursų prioritetus:

Prioritetai formuluojami pagal konkretaus savivaldybės skyriaus strateginius tikslus;	58.06%
Prioritetas skiriamas kokybiškiausiai parengtoms paraiškoms, projektų tema ir turinys nesiejamas su savivaldybės strateginiais siekiais;	46.77%
Prioritetas skiriamas savivaldybei reikalingų viešųjų paslaugų užtikrinimui;	45.16%
Prioritetas skiriamas pačių nevyriausybinių organizacijų stiprinimui (technikos įsigijimui, personalo kvalifikacijai, licencijų įsigijimui);	29.03%
Prioritetas tas, kad finansavimą gautų kaip įmanoma daugiau organizacijų;	8.06%
Kita	16.13%

Svarbu pastebėti, kad vis dar yra savivaldybių, kuriose lėšos skirstomos ne pagal konkrečius planus, poreikius ar prioritetus, o principu – kad visi gautų (8,06%). Taip pat galima matyti, kad tik mažiau nei trečdalis savivaldybių investuoja į nevyriausybines organizacijas ir stiprina jas, siekdamas turėti partnerius – paslaugų teikėjus (29,03%).

Nežiūrint kaip formuluojami finansavimo prioritetai, vis tik galima sakyti, kad NVO įgyvendinamų projektų tikslai ir pasiekti rezultatai dera su savivaldybių strateginiais tikslais (bendras vertinimas 8.56 iš 10)

Projektinio finansavimo konkursų tikslų peržiūrėjimas

Pav. nr. 7

25.00% (n15) savivaldybių finansavimo tikslai yra nuolat tie patys. Daugiau nei trečdalis savivaldybių, finansavimo konkursų tikslus keičia kas keletą metų. 41.67% (n25) savivaldybių sudaro galimybes kompensuoti savanoriško darbo išlaidas. Likusios tai laiko nepateisinamomis išlaidomis arba nepildė tyrimo anketos.

74.19% respondentų teigia, kad nevyriausybinių organizacijų tinkamai atsiskaito už projektinį finansavimą. 24.19% respondentų teigia, kad NVO atsiskaito ne visada. Tačiau visų respondentų bendras NVO atsiskaitymo už finansavimą vertinimas yra 8.75 iš 10.

NVO įtraukimas į viešųjų paslaugų teikimą

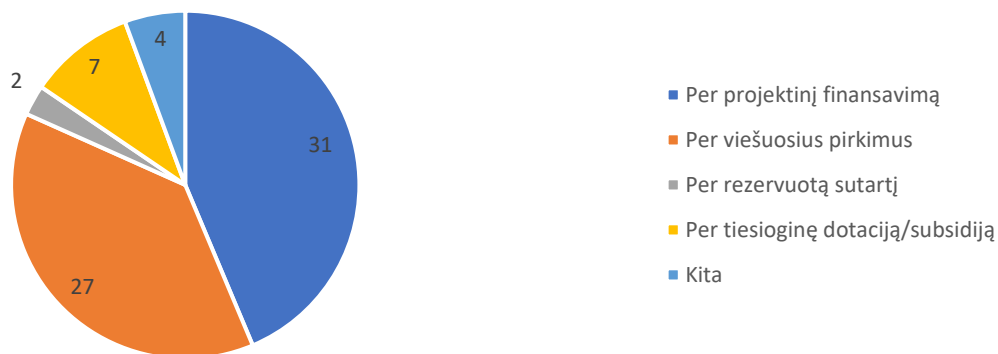
75,81% respondentų teigia, kad nevyriausybinių organizacijų prisideda prie viešųjų paslaugų teikimo savivaldybėje, tačiau tik 62,90% sako, kad jų atstovaujama savivaldybė perka paslaugas iš nevyriausybinių organizacijų. Tai sudaro prielaidą manyti, kad NVO pritraukia lėšų iš kitų šaltinių, kad galėtų prisidėti prie viešųjų paslaugų teikimo savivaldybėse.

Net 37,10% respondentų teigia, kad paslaugų neperka iš NVO. Tačiau, tuomet kyla klausimas – kodėl visos savivaldybės rengia projektinio finansavimo konkursus? Konkursinis projektų finansavimas (neturėtų vykti nesitikint jokie rezultato) taip pat yra viena iš formų pirkti paslaugas. Čia greičiausiai turime skirtingas sąvokų interpretacijas.

Paslaugų pirkimas galimas keliais skirtingais būdais. Tai tiesiogiai viešųjų pirkimų būdu, per projektinį finansavimą (tai nėra parama nevyriausybiniams organizacijoms, tai yra konkursas, kuriame ieškoma geriausių ir pigiausių paslaugų), per rezervuotą sutartį, per tiesioginę dotaciją/subsidiją.

Žemiau pateikiame grafiką, kuriame parodyta kaip savivaldybių atstovai, kurie teigia, kad paslaugas perka (62,90% respondentų (n39)), renkasi paslaugų apmokėjimo pagrindą.

Paslaugų apmokėjimo pagrindas

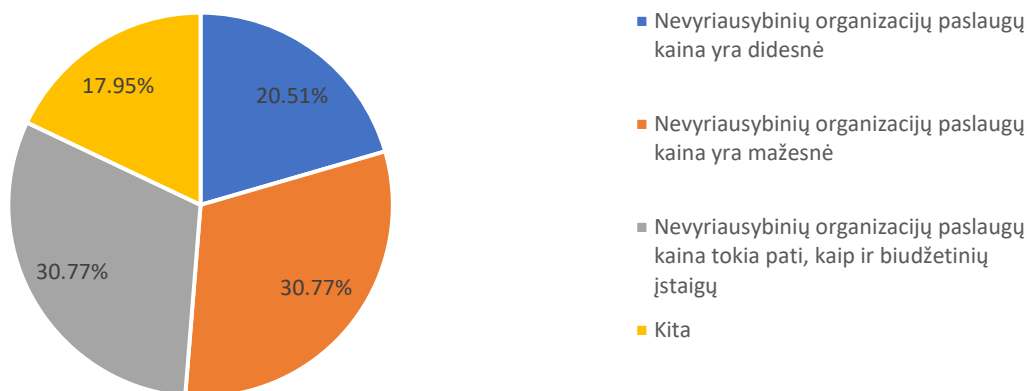

Pav. nr. 8

Populiariausias būdas apmokėti už paslaugas yra projektinis finansavimas (31 respondentas iš 39 pasirinko šį būdą, kaip naudojam), tačiau viešieji pirkimai tampa vis populiariesni (pasirinko 27 iš 39). 7 iš 39 respondentai nurodė, kad perka paslaugas per tiesioginę dotaciją/subsidiją. 2 iš 39 respondentų nurodė, kad sudaro rezervuotą sutartį su NVO. Šis būdas teisiškai galioja Lietuvoje jau keletą metų, tačiau dėl galimų skirtingų šios sutarties praktinio taikymo sąlygų interpretacijų vis dar nėra populiarus pasirinkimas.

84,62% respondentų teigia, kad yra patenkinti NVO teikiamų viešųjų paslaugų kokybe, likę 15,38% sako, kad yra patenkinti iš dalies. Nebuvo nė vieno atsakymo, kuris sakytų, kad NVO viešųjų paslaugų kokybė yra netinkama, nepateiktas nė vienas neigiamas pavyzdys.

Viešųjų paslaugų kainų palyginimas tarp sektorių

Pav. nr. 9

Matome, kad savivaldybių atstovai labai panašiai vertina NVO ir biudžetinių įstaigų viešųjų paslaugų kainą. 30,77% savivaldybių atstovų mano, kad kainos vienodos, ir dar tiek pat galvoja, kad NVO paslaugų kaina yra mažesnė. 20,51% atstovų teigia, kad NVO paslaugų kaina yra didesnė, likę 17,95% samprotauja, kad neturi informacijos ar, kad ne kainoje esmė, kad svarbu žiūrėti paslaugos kokybę ir pan.

Pateikiame keletą aktualesnių respondentų nuomonių dėl NVO ir biudžetinių įstaigų viešųjų paslaugų kainų skirtumų:

- „Biudžetinės įstaigos teikia daugiau paslaugų, dažnai jos yra kompleksinės, todėl kaina išauga, taip pat biudžetinės įstaigos turi išlaikyti pastatus ir nustatytą darbuotojų skaičių, NVO šiuo atveju yra lankstesnės. NVO dažniausiai teikia pigesnes, paprastesnes paslaugas, tokias, kokios sutartos teikti pagal sutartį, priešingai nei biudžetinėms įstaigoms, NVO nepridedamos papildomos funkcijos.“

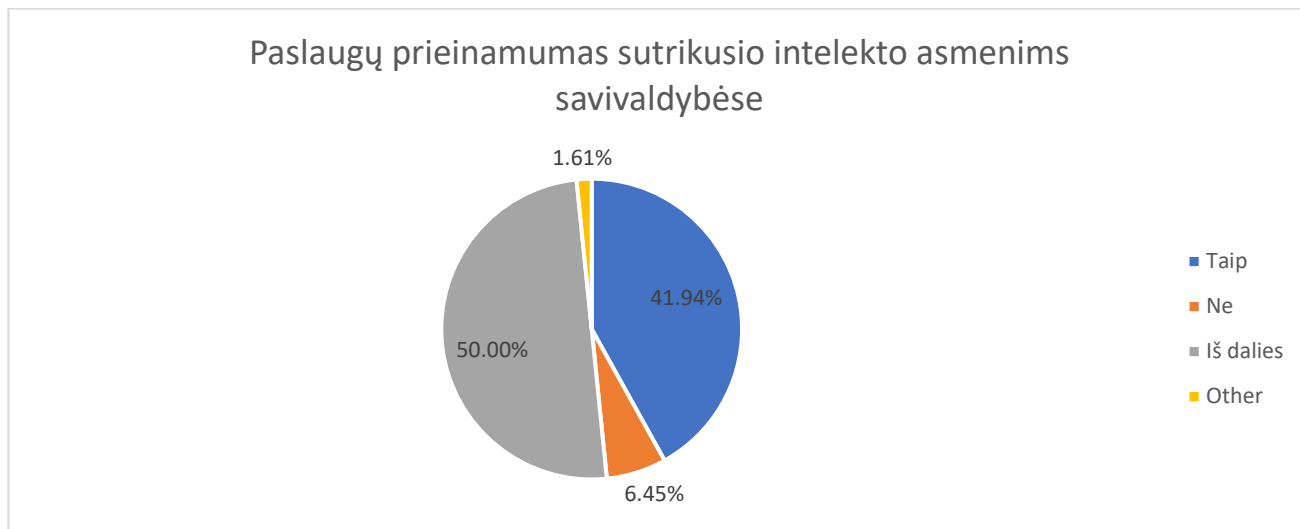
- „NVO paslaugos kaina orientuota į paslaugos sudėtį, mažesnė dalis skiriama“
- „Dažniausiai būna nepagrįstas darbuotojų darbo užmokesčio paskaičiavimas ir jis didesnis, negu dirbančių biudžetinėse įstaigose, kas iškelia paslaugos kainą.“
- „Nėra papildomų etatų, kurie ne visada yra tikslingi. Suinteresuotumas ieškoti papildomo finansavimo iš kt. programų.“
- „Kainos NVO yra mažesnės, tačiau paslaugų kokybė nenusileidžia kitoms įstaigoms“

Bendras visų respondentų NVO viešųjų paslaugų teikimo profesionalumo vertinimas yra 7,97 iš 10. Pateikiame jų mintis apie NVO profesionalumą:

- „NVO imasi teikti paslaugas, kurioms turi kompetencijas, resursus ir kurias gali teikti, šiuo metu tai yra bendrosios paslaugos (pavėžėjimo, maisto dalinimo ir t.t.)“
- „NVO susiduria su žmogiškųjų išteklių problema: tiek vadovų, tiek paslaugas teikiančių darbuotojų profesinės kompetencijos kai kuriais atvejais yra gana žemos. NVO vadovams trūksta kompetencijų užtikrinti sutarčių vykdymą tiek paslaugų teikimo, tiek atsiskaitymo savivaldybės administracijai srityse: pradelsiami terminai, ataskaitos teikiamos su trūkumais ir klaidomis. Tačiau pastebėtina, kad NVO profesionalumas pastaraisiais metais didėja.“
- „Naudojami nauji darbo metodai, teikiamos kompleksinės paslaugos, lankstus paslaugų teikimo grafikas.“
- „Savivaldybėje veikia daug NVO, kurios teikia profesionalias paslaugas (vaikų dienos centrai, kultūros, sveikatos, sporto ar aplinkosauginio švietimo dirbančios organizacijos)“
- „NVO teikiamos paslaugos iš dalies profesionalios. Organizacijų teikiamų paslaugų profesionalumo užtikrinimui trūksta: 1) trūksta specialistų, galinčių dirbti su tiksline grupe; 2) trūksta NVO administravimo kompetencijų.“
- „Nepakanka administracinių gebėjimų ir pasitikėjimo, sudėtinga konkurencija su biudžetinėmis įstaigomis.“
- „NVO paslaugas teikia profesionaliai, pasitelkiant žmogiškuosius išteklius, nuolat bendradarbiauja su Savivaldybės administracija.“
- „Laiku pateikiamos ataskaitos, didelis lankančių asmenų skaičius parodo, kad teikiamos paslaugos yra kokybiškos“
- „NVO siekia gerinti teikiamų paslaugų kokybę, lanksčiai reaguoja į besikeičiančius visuomenės poreikius. Palaipsniui pereinant prie akredituotų paslaugų teikimo, NVO siekia atitikti socialinių paslaugų teikimui kylančius reikalavimus.“
- „Nevyriausybinių organizacijose dirbantys darbuotojai dažniausiai yra darbuotojai iš pašaukimo, todėl užmezga stiprius ryšius su klientais.“
- „Kadangi finansavimas nėra reguliarus, NVO negali išlaikyti gerų specialistų.“

Apibendrinant galima pasakyti, kad savivaldybėse yra įvairių patirčių, tačiau atsiranda ir supratimas, kad NVO žymiai sunkiau pasiekti profesionalumo lygį kai nėra užtikrintas stabilus ir nuolatinis paslaugų teikimo apmokėjimas. Tačiau pripažįstama, kad NVO profesionalumas didėja.

Paslaugų prieinamumas savivaldybėse

Pav. nr. 10

50% savivaldybių atstovų teigia, kad paslaugos jų savivaldybėse sutrikusio intelekto asmenims yra prieinamos tik iš dalies. Dar 6,45% jų, teigia, kad ne visos paslaugos minėtiems asmenims yra prieinamos. 41,94% savivaldybių atstovų mano kad visos paslaugos sutrikusio intelekto asmenims yra prieinamos.

Paslaugų prieinamumas gali būti apibrėžiamas pačių paslaugų spektru, kaina, pasiekiamumu dėl negalios, galimybe pasirinkti paslaugos tiekėją ir net paslaugos prieinamumu tuo laiku, kuomet jos reikia. Pastaruoju klausimu 58,06% savivaldybių atstovų teigia, kad jų savivaldybėse paslaugos ne darbo metų nėra teikiamos. Visgi, 41,94% atstovų teigia, kad jų savivaldybėse paslaugos teikiamos ir ne darbo valandomis. Dažniausiai minimos paslaugos yra:

- nakvynės namų,
- socialinės tarnybos paslaugos,
- socialinės globos paslaugos,
- krizių įveikimo ir laikinojo apnakvindinimo,
- apgyvendinimo/apnakvindinimo paslaugos,
- dienos socialinės globos paslaugos,
- dienos socialinės priežiūros paslaugos vaikų dienos centre,
- transporto paslaugos,
- koncertai, parodos, šventiniai renginiai,
- kitos paslaugos

22,58% respondentų teigia, kad yra paslaugų, kurių savivaldybė visai neužtikrina. Tarp jų dažniausiai minimos yra šios:

- grupinio gyvenimo namų,
- savarankiško gyvenimo,
- laikino atokvėpio paslauga asmens namuose,
- apgyvendinimas apsaugotame būste,
- dienos socialinės priežiūros paslaugų,
- atvykimo į užimtumo veiklas,
- socialinių dirbtuvių,
- kitos paslaugos

Maždaug pusė savivaldybių atstovų (53,23%), dalyvavusių tyrime, teigia, kad jų savivaldybės užtikrina sutrikusio intelekto asmenims galimybę pasirinkti gyvenamą vietą. 11,29% sako, kad savivaldybė tokios paslaugos neužtikrina. Visi likę pateikia įvairias mintis ir vertinimus šiuo klausimu – neturiu informacijos, nėra poreikio, neaiškus klausimas, klausimas sprendžiamas ir panašiai.

NVO įtraukimas į sprendimų priėmimą

Didžioji dauguma respondentų (75,81%) teigia, kad nevyriausybinių organizacijų yra įtraukiamos į sprendimų priėmimą dėl gyventojų poreikių vertinimo ir paslaugų teikimo. 1,61% (n1) tiriamųjų teigia, kad neįtraukia, o penktadalis (20,97%) tiesaus atsakymo nepateikia, sakydami, kad „Toks įtraukimas neatitiktų teisinio reguliavimo“ ar „Socialinių paslaugų poreikį nustato kvalifikuoti socialiniai darbuotojai, kurių NVO nėra, jie tik gali esant poreikiui suteikti socialiniam darbuotojui reikalingą informaciją apie vieną ar kitą asmenį, kuris dalyvauja organizacijos veikloje“. Dar kiti sako „retai“ ar „kartais“. Tačiau nuo 2021 metų savivaldybės rekomenduojama savivaldybėms įtraukti nevyriausybines organizacijas į sprendimų priėmimą dėl gyventojų poreikių vertinimo ir paslaugų teikimo (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.286889/asr>)

Trys ketvirtadaliai respondentų (77,42%) teigia, kad į strateginių planų rengimą ar strateginių sprendimų priėmimą nevyriausybinių taip pat įtraukiamos. Vos 3,23% respondentų, teigia, kad neįtraukiamos, likę teigia – „kartais“, „iš dalies“, „pagal poreikį“, ar „daug vilčių sudėta į NVO tarybą“.

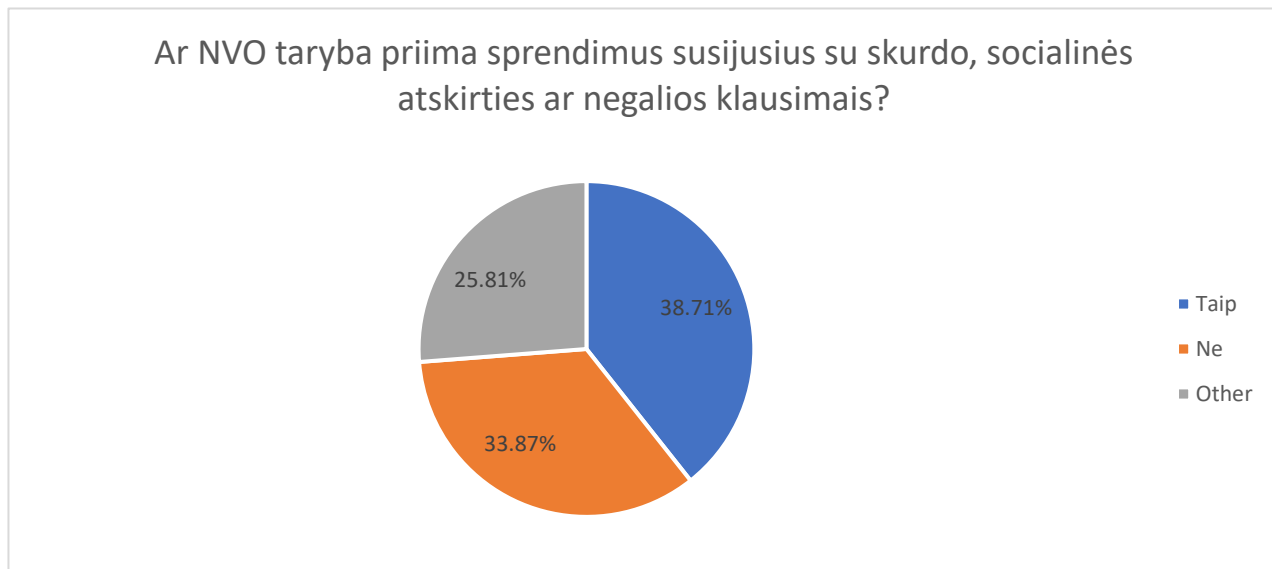
Tačiau NVO tarybą teigiamai vertina vos daugiau nei pusė (54,84%) respondentų, neigiamai – 3,23%, o 40,32% pasirinko atsakymą „Kita“, papildydami savo pastabomis – „neturime nuomonės“, „negaliu atsakyti“, „taryba neveiksni, pasyvi“, „trūksta skaidrumo“ ar „taryba nėra sudaryta“. Čia svarbu paminėti, kad formaliai NVO taryba yra sudaryta kiekvienoje savivaldybėje, tačiau kai kur jos iš tiesų neveikia ir tarybos nariai nėra nei pasikeitę, nei susitikę nuo pat tarybos suformavimo pradžios.

Plačiau respondentai NVO tarybą komentuoja taip:

- „NVO taryba aktyvi ir veikli, šiuo metu pristabdytas darbas dėl pandemijos“
- „NVO taryba proaktyviai įsitraukia į socialinių paslaugų planavimo procesus, operatyviai teikia pasiūlymus, savo darbą organizuoja dialogo principu“
- „kai reikalingas sprendimas NVO tarybos išsako savo pastabas ir nuomonę“
- „NVO tarybos posėdžiai vyksta kas ketvirtį. NVO taryba svarsto rajono nevyriausybinių organizacijoms, jų instituciniam stiprinimui aktualius klausimus, teikia Savivaldybės merui ir Administracijos direktoriui rekomendacijas dėl Nevyriausybinių organizacijų plėtros valstybės politikos įgyvendinimo savivaldybėje“
- „Nuolat analizuoja NVO problemas ir poreikius, teikia pasiūlymus Savivaldybės institucijoms ir įstaigoms, skleidžia informaciją apie Savivaldybėje veikiančias NVO, jų iniciatyvas, veiklą ir patirtį, inicijuoja NVO pasitarimus“
- „Taryba apjungia visų NVO veiklą, įtakoja lėšų paskirstymą organizacijoms, vienija visas nevyriausybines organizacijas bendrai veiklai“
- „Trūksta iniciatyvos ir teisinių galių“
- „NVO taryba aktyvi ir veikli, šiuo metu pristabdytas darbas dėl pandemijos“
- „Didelio entuziazmo nėra“
- „Formaliai išpildytas teisės akto reikalavimas“
- „Nevykdo aktyvios veiklos“

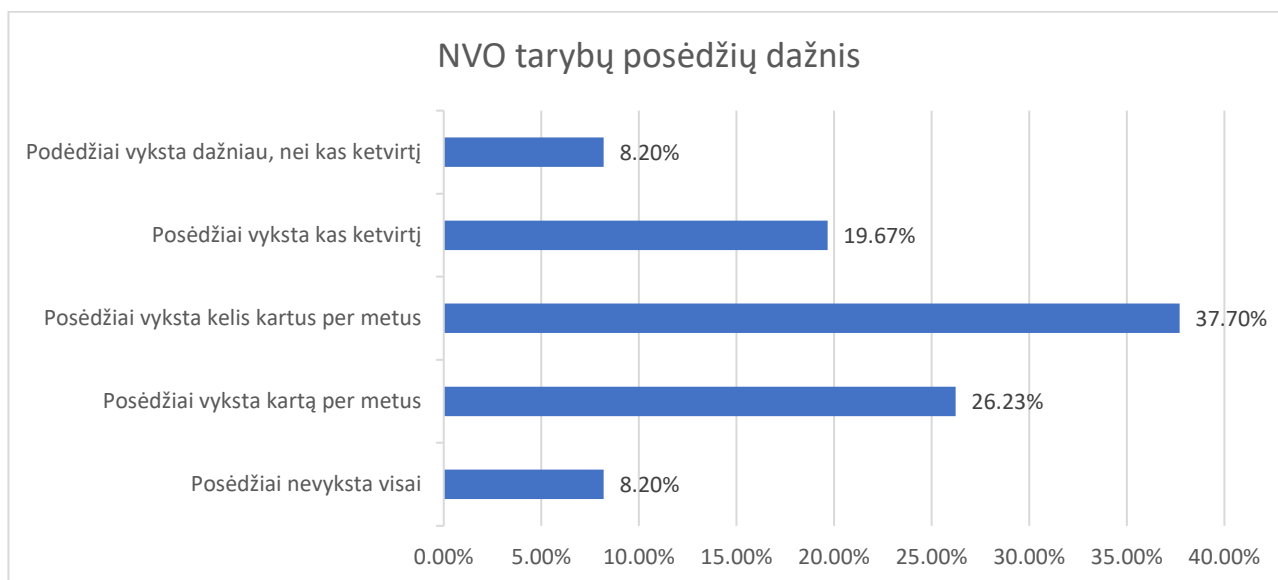
Taigi, matome, kad yra skirtinga situacija skirtingose Lietuvos savivaldybėse. Kai kuriose NVO tarybos veikia, yra aktyvios ir naudingos, kitose egzistuoja tik formaliai, vengia iniciatyvos.

Ar prisideda NVO tarybos prie savivaldybėse sprendžiamų socialinių klausimų ir kaip galima vertinti jų skaidrumą ir aktyvumą?

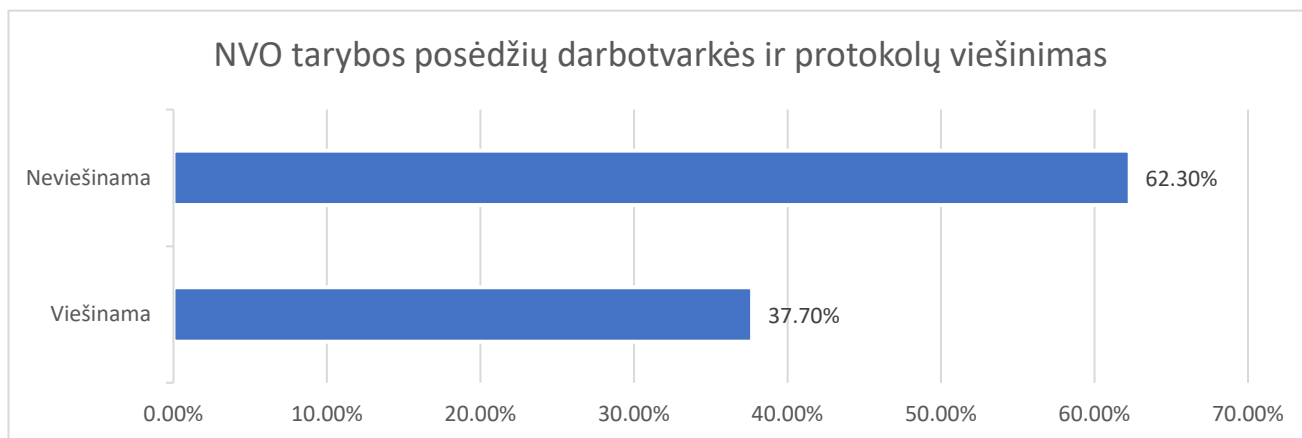
Pav. nr. 11

Daugiau nei trečdalis (38,71%) respondentų teigia, kad skurdo, socialinės atskirties ir negalios klausimai yra svarstomi NVO tarybose, kiek mažiau jų (35,48%) teigia, kad NVO taryba pateikia savivaldybei savo sprendimus dėl socialinių paslaugų planavimo. Tačiau beveik pusė (41,96%) teigia, kad tarybos savo sprendimų savivaldybei socialiniais klausimais visai neteikia.

Pav. nr. 12

Tikėtina, kad daugiausiai entuziazmo ir prasmės yra tose NVO tarybose, kurios renkasi kas ketvirtį ir dažniau, neneigiant prasmės ir naudos visų likusių.

Pav. nr. 13

Kitas prasmės ir naudos klausimas – ar yra ką viešinti. Taigi, viešina savo sprendimus ir darbo planus tik 37,70% tiriamųjų atstovaujamų savivaldybių NVO tarybos. Prašant pateikti internetinę nuorodą, dar bent 7,96% nuo teigusių, kad viešina, nuorodos neįkėlė.

Tyrimo dalyvavę savivaldybių atstovai pateikia savo rekomendacijas NVO tarybos veiklai gerinti:

- „Administracijoje numatyti konkrečią pareigybę, kuri dirbtų su NVO sektoriumi ir NVO taryba, padėtų NVO sektoriui labiau įsitraukti į priimamus sprendimus“
- „NVO taryba turi patariamojo pobūdžio galią, reikėtų, kad NVO sprendimai būtų teisiškai svaresni. Nustatyti sritis, kuriose turėtų būti veikama pagal NVO tarybos priimtus sprendimus“
- „Labiau viešinti NVO Tarybos veiklą“
- „NVO tarybą supažindinti su teisės aktais, finansavimo programomis (rengiamomis), darbais, susijusiais su NVO veikla, kad galėtų teikti savo siūlymus, pastabas“
- „Turėtų būti dažniau organizuojami posėdžiai“
- „Kelti kompetenciją“

Bendras savivaldybių atstovų pasitenkinimas bendradarbiavimu su nevyriausybinėmis organizacijomis yra 8,05 iš 10. Štai, kokie pagrindiniai bendradarbiavimo iššūkiai yra įvardinami:

- „NVO aktyvumo stoka, atgalinio ryšio stoka, žmonių užimtumas“

- „NVO ir savivaldybės bendradarbiavime yra sistemiškai užprogramuota įtampa. Dažnai efektyviam bendradarbiavimui pritrūksta kompetencijų - sprendimai daromi vadovaujantis emocijomis, trūksta motyvacijos ieškoti konstruktyvių bendradarbiavimo būdų ir formų. Išsiskiria NVO ir savivaldybės požiūris į NVO finansavimą: NVO siekia savo veiklos šimtaprocentinio finansavimo iš savivaldybės biudžeto, savivaldybė ne visada gali pilnai finansuoti NVO veiklą dėl teisinio reguliavimo, lėšų trūkumo. Svarstytinas klausimas, ar NVO vis dar lieka NVO, jei jos veikla pilnai finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžeto“
- „Savivaldybė suinteresuota NVO – kaip lygiaverčio partnerio plėtra, tačiau dalis NVO turi menkus atitinkamos srities specialistų resursus, nepritraukia naujų, vykdo tik per eilę metų nusistovėjusią veiklą, tai apsunkina bendradarbiavimą“
- „Finansavimo stoka, NVO kompetencijų rengiant paraiškas tarptautiniam fondams stoka, organizacijų uždaramas, t.y. trūksta bendradarbiavimo tarp nevyriausybinų organizacijų“
- „Pagrindiniai iššūkiai: 1) NVO įsitraukimas ir dalyvavimas; 2) informacijos pasidalijimas; 3) grįžamojo ryšio užtikrinimas“
- „Konkurencija su biudžetiniu sektoriumi, politikų nepasitikėjimas NVO veikla, menki gebėjimai dalyvauti projektinėse veiklose ir pritraukti rėmėjų, savanorystės problema, nepakankamas pačių pasitikėjimas“
- „Pagrindinis iššūkis šiuo metu - perduoti paslaugas NVO, perdavimo aprašo sudarymas“
- „NVO bendruomenių aktyvumo trūkumas, plečiant paslaugų pasiūlą“
- „Dažna darbuotojų kaita, dokumentų valdymo iš dalies kompetencijų stoka“
- „Kompetencijų stoka rengiant įvairius dokumentus“
- „Covid-19 laikotarpiu apsunkintas bendradarbiavimas“
- „Bendradarbiaujant su NVO pasitaiko atvejų, kai reikia paraginti NVO teikti Savivaldybei ataskaitas, viešinti savo vykdomas veiklas“
- „Trūksta supratimo apie NVO reikšmę“

Savivaldybių atstovų rekomendacijos ar pastebėjimai kaip būtų galima pagerinti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis:

- „Nuolatinis ir aktyvus ryšio su NVO palaikymas, raginimas teikti siūlymus, jų problemų sprendimas, raginimas dalyvauti projektinėje veikloje“
- „Savivaldybių ir nevyriausybinų organizacijų diskusijas galėtų moderuoti nepriklausomi ir nešališki moderatoriai. - Nacionaliniais teisės aktais įpareigoti savivaldybes savo biudžetuose numatyti dalyvaujamojo biudžeto dalį. - NVO taryboms suteikti realių galių, paremtų finansavimo skirstymu“
- „NVO poreikių išsiaiškinimas, tikslinės lėšos NVO stiprinti, savivaldybės internetinėje svetainėje NVO sektoriui skirtos skilties sukūrimas, kurioje būtų informuojama apie rajone veikiančias NVO, svarbias aktualijas, NVO naujienas, aktualias savivaldybės gyventojams“
- „Savivaldybės ir nevyriausybinų organizacijų efektyvesniam bendradarbiavimui reikalinga: 1) didinti tiek Savivaldybės darbuotojų, tiek nevyriausybinų organizacijų atstovų kompetencijas: vienodas supratimas, kalbėjimas ir susikalbėjimas, pasitikėjimas, įsipareigojimų laikymasis; 2) bendrų tikslų išsigryninimas ir jų siekimas; 3) komanda/lyderystė“
- „Valstybės prisidėjimas prie akredituotų paslaugų finansavimo (toku pat principu kaip vaikų dienos centrai), valstybės politika perduoti kuo daugiau paslaugų NVO, švietėjiška veikla, mokymai ir gebėjimų stiprinimas“
- „Organizuoti daugiau susitikimų ir pasitarimų bendradarbiavimo klausimais“
- „Turėtų savivaldybėje atsirasti etatinis darbuotojas, kuris kuruotų NVO veiklą savivaldybėje“

Nevyriausybinių organizacijų patikimumas, patirtis ir atskaitomumas

Nevyriausybinių organizacijų veikla Lietuvoje jau per 30 metų. Ir nors bendras nevyriausybinių sektoriaus amžius solidus, tačiau sektorius turi savitą vystymosi kelią, kuris tiesiogiai susijęs su Lietuvos politinio brendimo dinamika. Nuo 2004 metų Lietuvai staiga tapus išsivysčiusia demokratine šalimi, NVO sektorius išgyveno ilgą krizę. Tuo metu iš šalies pasitraukė užsienio fondai, o valstybinės institucijos nesuskubo ieškoti bendradarbiavimo galimybių su tuo metu gausiai veikusiomis nevyriausybėmis organizacijomis. Tačiau šiandien grįžtame prie šio bendradarbiavimo klausimo ir bandome įvertinti esamą padėtį.

Didžioji dalis tyrime dalyvavusių nevyriausybinių organizacijų veikia daugiau nei penkis metus (93,44% organizacijų) bei turi 2-5 ar daugiau įdarbintų darbuotojų (67,95% organizacijos). Šiandien beveik visos NVO (94,21%) bendradarbiauja tarpusavyje ir 85,71% vienais ar kitais klausimais bendradarbiauja su savivaldybėmis pavaldžiomis įstaigomis. Beveik pusė (49,03%) nevyriausybinių organizacijų teigia, kad nesusiduria su jokiais sunkumais bendradarbiaujant su savivaldybėmis arba tuos sunkumus vienaip ar kitaip išsprendžia. Tačiau (50,97%) įvardina įvairius klausimus, kaip kliūtis efektyviam bendradarbiavimui. Didžiausias (20,47% nuo visų įvardintų sunkumų) yra, kad NVO nepatenkinti įvairiais finansavimo klausimais – dažniausiai tai susiję su visai neskiriamu arba per mažu finansavimu jų organizacijoms, arba su finansavimo nepastovumu, pvz., nuolat teikiančios paslaugas NVO teigia negaunantys lėšų veiklai kasmet pirmuosius kelis mėnesius arba finansavimas vėluoja. Taigi, pusė nevyriausybinių organizacijų norėtų geresnių santykių su savivaldybėmis.

Bendras nevyriausybinių organizacijų atstovų pasitenkinimas bendradarbiavimu su savivaldybėmis yra 7,36 iš 10. Tuo tarpu savivaldybių atstovai bendradarbiavimą su nevyriausybėmis organizacijomis vertina 8,05 iš 10. Taigi, abi pusės bendradarbiavimą vertina pozityviai ir net labai panašiai. Vis tik palankiau šį bendradarbiavimą vertina savivaldybės.

Sėkmingam bendradarbiavimui labai svarbus pasitikėjimas, kuris priklauso nuo įsipareigojimų vykdymo bei atskaitomybės. Tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dalis savivaldybių atstovų (74,19%) yra patenkinti nevyriausybinių organizacijų atskaitomybe už skirtą projektinį finansavimą. Ketvirtadalis jų teigia, kad NVO atsiskaito ne visada.

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių NVO (dauguma dirba socialinėje srityje) gauna patalpas iš savivaldybės lengvatinėmis sąlygomis (51,74 % organizacijų), 22,01% NVO naudoja savo patalpas, 5,44% NVO nuomoja patalpas rinkos sąlygomis bei 10,81% NVO visai nesinaudoja patalpomis.

Didžiausia nevyriausybinių organizacijų dalis (84,56%) gauna lėšų iš savivaldybių projektinio finansavimo. Deja, dažnai tai yra labai menkos lėšos, neleidžiančios pasiekti jokių svarbesnių rezultatų. 22,01% organizacijų savivaldybės lėšos sudaro iki 10% jų metinio biudžeto; o 25,87% organizacijų turi nuo 10% iki 30% savivaldybės lėšų savo biudžete. Iki šiandien yra išlikęs principas kai kuriose savivaldybėse finansuoti visas organizacijas nepriklausomai nuo jų pateiktų paraiškų turinio ar tikslų. Šis lygiavos principas jau nebeatitinka jokių šiandieninių standartų. Strategiškai yra reikalingos tik tos nevyriausybinių organizacijos, kurių veikla tiesiogiai prisideda prie savivaldybės strategijos įgyvendinimo. Taigi turėtų būti skirstomas finansavimas labiausiai prie strategijos prisidedantiems projektams. Maža to, savivaldybės turėtų ieškoti būdų, kaip tokias organizacijas stiprinti ir ruošti efektyviam, lanksčiam ir kokybiškam reikiamų viešųjų paslaugų teikimui. Tuo tarpu nemaža dalis savivaldybių ne tik neturi jų teritorijose veikiančių NVO duomenų bazių, bet ir nežino kiek bei kokių organizacijų yra. Net ketvirtadalis savivaldybių niekada nekeičia projektinių finansavimo konkursų tikslų (tai patvirtina pačių savivaldybių atstovai). Mažiau nei trečdalis savivaldybių investuoja į nevyriausybines organizacijas, siekdamas stiprinti pačias organizacijas (technikos įsigijimui, personalo kvalifikacijai, licencijų įsigijimui), kaip efektyvesnes paslaugų teikėjas (29,03%).

Tiriamieji įvardino, kad savivaldybių ir NVO bendradarbiavimo stiprinimui reikėtų – 1) kad savivaldybės turėtų visą informaciją apie savivaldybėje veikiančias organizacijas ir jų veiklą, 2) savivaldybės puslapyje viešinti informaciją

apie NVO veiklą, jų teikiamas paslaugas, renginius ir pan., 3) perduoti kaip įmanoma daugiau paslaugų nevyriausybiniams organizacijoms, 4) daugiau tiesioginio bendravimo sprendžiant bendrus klausimus ir 5) reikalingas savivaldybės darbuotojas, atsakingas už NVO.

Viešųjų paslaugų teikimas per NVO

28,96% nevyriausybinių organizacijų teikia paslaugas, kurias apmoka savivaldybė. Tuo tarpu 2020 m. (Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro duomenimis) nacionalinių mastu savivaldybės skyrė 10,39% visų viešųjų paslaugų biudžetų savivaldybėms nepavaldžioms organizacijoms (pagrindė NVO, bet ir verslo įmonėms) viešųjų paslaugų pirkimui. O socialinėje srityje šis rodiklis yra 13,8%. NVO atstovai teigia, kad jei savivaldybė turėtų galimybes užtikrinti paslaugų apmokėjimą, tuomet net 38,22% tyrime dalyvavusių organizacijų, imtųsi teikti trūkstamas paslaugas. Svarbu pastebėti, kad nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės užtikrinamos paslaugos iš esmės yra tos pačios. Taigi, NVO pirmiausiai teikia tas paslaugas, kurios jau yra savivaldybių pripažįstamos, kaip būtinos. Kitoms paslaugoms teikti nevyriausybinių organizacijų yra atviros ieškoti kitų finansavimo šaltinių. Daugiau nei pusė savivaldybių atstovų (58,06%) teigia, kad jų savivaldybėse paslaugos ne teikiamos ne darbo valandomis. Šiuo klausimu nevyriausybinių organizacijų galėtų būti pirmuoju pagalbininku savivaldybėms siekiant užtikrinti būtinas paslaugas reikiamu metu.

Svarbu pastebėti, kad būtinos paslaugos (ne priklausomai nuo darbo laiko) nėra pilnai užtikrintos pažeidžiamoms grupėms, pvz., sutrikusio intelekto asmenims. 50% savivaldybių atstovų teigia, kad paslaugos jų savivaldybėse sutrikusio intelekto asmenims yra prieinamos tik iš dalies. Dar 6,45% jų, teigia, kad ne visos paslaugos minėtiems asmenims yra prieinamos. Imant vieną paslaugą kaip pavyzdį – galimybę lygiai su kitais asmenimis pasirinkti savo gyvenamąją vietą, matome, kad nacionaliniu mastu paslauga tikrai nėra pakankamai prieinama (tik 54% savivaldybių atstovų teikia, kad užtikrina šią paslaugą).

Net 37,10% savivaldybių atstovų teigia, kad paslaugų neperka iš NVO. Tačiau, visos savivaldybės rengia projektinio finansavimo konkursus. Čia greičiausiai turime skirtingas sąvokų interpretacijas. Paslaugos gali būti perkamos ne tik per viešuosius pirkimus, bet ir projektinio finansavimo būdu bei pasinaudojant rezervuotos sutarties galimybėmis ar per tiesiogines dotacijas (krepselio principu). Nevyriausybinių organizacijų kainos yra konkurencingos. Savivaldybių atstovai NVO paslaugų kainas vertina labai panašiai, kaip ir biudžetinių įstaigų. 30,77% savivaldybių atstovų mano, kad kainos vienodos, ir dar tiek pat galvoja, kad NVO paslaugų kaina yra mažesnė. 20,51% atstovų teigia, kad NVO paslaugų kaina yra didesnė.

Bendras visų savivaldybių atstovų NVO viešųjų paslaugų profesionalumo vertinimas yra 8 iš 10. Pagrindinė savivaldybių kritika nevyriausybiniams organizacijoms yra jų profesionalumas, tačiau patys teigia, kad „Kadangi finansavimas nėra reguliarus, NVO negali išlaikyti gerų specialistų.“ 84,62% tyrime dalyvavusių savivaldybių atstovų teigia, kad yra patenkinti NVO teikiamų viešųjų paslaugų kokybe, likę 15,38% sako, kad yra patenkinti iš dalies. Nebuvo nė vieno atsakymo, kuris sakytų, kad NVO viešųjų paslaugų kokybė yra netinkama, nepateiktas nė vienas neigiamas pavyzdys.

Tiriamieji neįvardino jokių esminių kliūčių NVO įtraukimui į viešųjų paslaugų teikimą. Todėl pagrindinė rekomendacija būtų užtikrinti sąžiningas ir lygias galimybes NVO bei biudžetinėms organizacijoms dalyvauti savivaldybės konkursuose siūlant paslaugas. Būtų svarbu atlikti kaštų analizę, vertinant ne tik NVO paslaugų kainą, bet ir skaičiuojant biudžetinių įstaigų paslaugų kainą sumuojant jų patalpų, transporto bei kitos infrastruktūros išlaikymą, licencijų, kvalifikacijos kėlimo išlaidas, atlyginimus, darbo priemones ir be abejo pačios paslaugos kainą. Tuomet būtų galima vertinti paslaugų ir kainą, ir kokybę, ir paslaugų teikimo lankstumą teikiant paslaugas visos paros eigoje pagal poreikį.

NVO vaidmuo savivaldybių sprendimų priėmimo procesuose

Didžioji dauguma savivaldybių atstovų (75,81%) teigia, kad nevyriausybinių organizacijų yra įtraukiamos į sprendimų priėmimą dėl gyventojų poreikių vertinimo ir paslaugų teikimo. Daugiau nei pusė (53,28%) nevyriausybinių organizacijų atstovų tai patvirtina. Trys ketvirtadaliai savivaldybių atstovų (77,42%) teigia, kad NVO yra įtraukiamos į strateginių planų rengimą ar strateginių sprendimų priėmimą. Situaciją galima vertinti pozityviai, nepriklausomai nuo to, kiek būna atsižvelgiama į NVO nuomonę. Net tiesiogiai bendraudamos su NVO, savivaldybės viliasi, kad svarbiausi klausimai būtų aptarinėjami NVO tarybose.

61,78% nevyriausybinių organizacijų ir 54,84% savivaldybių atstovų teigiamai vertina NVO tarybų veiklą. Daugiau nei trečdalis (38,71%) savivaldybių atstovų teigia, kad skurdo, socialinės atskirties ir negalios klausimai yra svarstomi NVO tarybose, kiek mažiau jų (35,48%) teigia, kad NVO taryba pateikia savivaldybei savo sprendimus dėl socialinių paslaugų planavimo. Abi pusės tvirtina, kad yra neveikiančių ar tik egzistuojančių dėl būtinybės NVO tarybų, iš kurių jie negali tikėtis jokių sprendimų ar pozicijų. Taip pat yra NVO tarybų, kurios formaliai veikia, turi posėdžius, tačiau retai ir nepateikia jokios informacijos apie savo veiklą nei savivaldybei, nei visuomenei. Mažiau nei trečdalis (27,87%) savivaldybių darbuotojų teigia, kad NVO tarybų posėdžiai vyksta kas ketvirtį arba dažniau. Kiti vyksta du kartus per metus ar rečiau, yra tokių, kurie niekad nesirenka. 37,70% savivaldybių atstovų teigia, kad jų savivaldybių NVO tarybos skelbia savo posėdžių dienotvarkes ar įvykusių posėdžių protokolus. Taigi, NVO tarybos galėtų ir turėtų veikti efektyviau, skaidriau ir intensyviau. Tyrimo dalyviai išsakė, kad NVO tarybų veikla būtų efektyvesnė, jei 1) būtų užtikrinamas skaidrus atstovų į NVO tarybą rinkimas, jei 2) NVO tarybos veikla vieša ir skaidresnė, nei dabar ir jei 3) savivaldybė turėtų darbuotoją, atsakingą už NVO sektorių. Kai kurie respondentai įvardino, kad norėtų didesnių galių, suteiktų NVO tarybai.

Rekomenduojama literatūra

1. SAVIVALDYBIŲ IR NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS Metodika. 2017 m., II leidimas, Nevvyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centras.
2. LIETUVOS RESPUBLIKOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717 PAKEITIMO ĮSTATYMAS, 2019 m. gruodžio 5 d. Nr. XIII-2626 - <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b68eb4b11bf311eaa4a5fa76770768ee>
3. NUTARIMAS DĖL SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAVIMO METODIKOS PATVIRTINIMO 2006 m. lapkričio 15 d. Nr. 1132, Nauja redakcija nuo 2021-02-05: Nr. [66](#), 2021-02-03, paskelbta TAR 2021-02-04, i. k. 2021-02248 - <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.286889/asr>

Priedai

Tyrimas dėl NVO ir vietos savivaldos bendradarbiavimo

Tyrimo tikslas:

Išanalizuoti NVO, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse ir vietos valdžios bendradarbiavimo situaciją regioniniu lygmeniu ir išskirti bendradarbiavimo skatinimo būdus, pagerinti tarpusavio bendradarbiavimą.

Tyrimo vykdytojas - Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

* Required

1. Jūsų atstovaujamos nevyriausybinės organizacijos pavadinimas *

2. Jūsų organizacija veikia *

☐ Savivaldybės mastu

☐ Regioniniu mastu

☐ Nacionaliniu mastu

☐

Other

3. Įrašykite kurioje/kuriose savivaldybėse veikia jūsų organizacija *

4. Jūsų organizacijos juridinis statusas: *

- ☐ Asociacija
- ☐ Labdaros ir paramos fondas
- ☐ Viešoji įstaiga
- ☐ Religinė bendruomenė ar bendrija

5. Kas yra Jūsų organizacijos dalininkai?

Pažymėkite kiekvienoje eilutėje. *

	daugiau nei 30% visų dalininkų	mažiau nei 30% visų dalininkų	Nėra tarp dalininkų
Savivaldybė	☐	☐	☐
Kitos valstybinės institucijos	☐	☐	☐
Verslo subjektai	☐	☐	☐
Nevyriausybinių organizacijos	☐	☐	☐
Privatūs asmenys	☐	☐	☐

6. Kiek metų veikia Jūsų organizacija *

- ☐ Iki 1 metų
- ☐ Nuo 1 metų iki 5 metų
- ☐ Daugiau, nei 5 metus

7. Kiek darbuotjų dirbo/a Jūsų organizacijoje pastarųjų metų laikotarpyje *

- ☐ Nė vieno darbuotojo
- ☐ 1 darbuotojas
- ☐ 2 - 5 darbuotojai
- ☐ Daugiau nei 5 darbuotojai

8. Ar Jūsų organizacijoje dirba savanoriai? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne

9. Kiek savanorių turite/turėjote pastarųjų metų laikotarpyje? *

- ☐ Iki 5 savanorių
- ☐ Nuo 5 iki 15 savanorių
- ☐ Daugiau, nei 15 savanorių

10. Kokiomis patalpomis naudojasi Jūsų organizacija? *

- ☐ Turime savo patalpas
- ☐ Nuomojamės patalpas rinkos sąlygomis
- ☐ Naudojamės savivaldybės suteiktomis patalpomis (lengvatinėmis sąlygomis)
- ☐ Nesinaudojame patalpomis (dirbame iš namų)

11. Kokią apytiksliai procentinę dalį sudaro skirtingi finansavimo šaltiniai Jūsų organizacijoje?

Privaloma pažymėti kiekvienoje eilutėje/ *

Jei iš atskirų šaltinių pajamų negaunate, tuomet žymėkite - Pajamų negauname. Kiekvienas šaltinis privalo būti pažymėtas.

	Pajamų negaunam e	Iki 10%	Nuo 10% iki 30%	Nuo 30% iki 50%	Nuo 50% iki 70%	Nuo 70% iki 90%	Daugiau nei 90%
ES finansavimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vyriausybės programos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Savivaldybės projektinis finansavimas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uždirbtos lėšos	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verslo ir/ar privačių asmenų parama	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Surenkamos lėšos (1,2% GPM)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Narystės mokestis	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kita	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Ar esate gavę savivaldybės projektinę paramą per pastaruosius 3 metus? *

☐ Taip

☐ Ne

13. Jūsų nuomone, ar sudėtinga savivaldybės paraiškos forma? *

☐ Sudėtinga

☐ Lengva

☐ Tinkama

☐

Other

14. Ar savivaldybė numato galimybę projektuose kompensuoti savanorių patiriamas išlaidas? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Nežinau

15. Ar savivaldybė sudaro galimybes NVO atstovams kelti kvalifikaciją, mokytis per projektų finansavimą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Nežinau

16. Ar savivaldybė skiria finansavimą pačių nevyriausybinių organizacijų stiprinimui? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

17. Kaip manote, ar savivaldybė aiškiai įvardina paramos tikslus? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐
- Other

18. Ar savivaldybė reikalauja finansinių bei turinio ataskaitų už įgyvendintus projektus? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐
- Other

19. Ar savivaldybė skelbia viešai kurioms nevyriausybiniams organizacijoms skyrė projektinį finansavimą ir kokiomis sumomis? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Kartais
- ☐
- Other

20. Ar Jūsų organizacija: *

- ☐ Teikia paslaugas
- ☐ Užsiima atstovavimu
- ☐ Teikia paslaugas ir užsiima atstovavimu
- ☐ Paslaugų neteikia ir atstovavimu neužsiima

☐

Other

21. Kurioje/iuose viešųjų paslaugų srityse veikia jūsų organizacija? *

- ☐ Socialinė sritis
- ☐ Švietimas
- ☐ Kultūra
- ☐ Sportas

☐

Other

22. Ar Jūsų organizacija teikia viešąsias paslaugas, už kurias apmoka savivaldybė? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne

23. Ar Jūsų organizacija norėtų teikti viešąsias paslaugas gyventojams jei už tas paslaugas būtų apmokėta? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne

24. Ar Jūsų organizacija galėtų teikti viešąsias paslaugas gyventojams jei už tas paslaugas būtų apmokėta? *

☐ Taip

☐ Ne

25. Kokias paslaugas galėtumėte teikti, jei už jas apmokėtų savivaldybė? *

26. Kokias viešąsias paslaugas teikia Jūsų organizacija (apmokamas savivaldybės) *

27. Jūsų nuomone, kokias paslaugas sutrikusio intelekto asmenims užtikrina savivaldybė ? *

28. Jūsų nuomone, kokių svarbių paslaugų sutrikusio intelekto asmenims savivaldybė neužtikrina? *

29. Ar sutrikusio intelekto asmenys turi galimybę lygiai su kitais asmenimis pasirinkti savo gyvenamąją vietą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

30. Jūsų nuomone, ar visos savivaldybės teikiamos paslaugos yra prieinamos sutrikusio intelekto asmenims? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Iš dalies

☐

Other

31. Kaip vertinate savivaldybės teikiamų paslaugų prieinamumą sutrikusio intelekto asmenims? *

paslaugos visai
neprieinamos

☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

visos paslaugos
pilnai prieinamos

32. Jei yra paslaugų, kurių savivaldybė neužtikrina sutrikusio intelekto asmenims, ar Jūsų organizacija galėtų trūkstamas paslaugas teikti, jei savivaldybė jas finansuotų? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

33. Ar Jūsų organizacija bendradarbiauja su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

34. Ar Jūsų organizacija bendradarbiauja su savivaldybei pavaldžiomis įstaigomis? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

35. Kokiais klausimais Jūsų organizacija bendradarbiauja su savivaldybei pavaldžiomis įstaigomis? *

36. Įvardinkite didžiausias problemas, su kuriomis susiduriate bendradarbiaudami su savivaldybe *

37. Ką norėtumėte rekomenduoti ar pasakyti savivaldybei dėl paslaugų sutrikusio intelekto asmenims? *

38. Ar savivaldybė kvietė Jūsų organizaciją dalyvauti sprendimų priėmime dėl viešo intereso klausimų jūsų veiklos sferoje per paskutinius 3 metus? *

☐ Taip

☐ Ne

Other

39. Ar jūsų organizacija dalyvavo savivaldybės sprendimų priėmime per paskutinius 3 metus? *

☐ Taip

☐ Ne

Other

40. Kaip manote, ar savivaldybė pateikia visą svarbią informaciją viešai ir prieinamai? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

41. Kaip manote, ar savivaldybė užtikrina sprendimo priėmimo procesų skaidrumą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

42. Kaip vertinate savivaldybėje veikiančios NVO tarybos veiklą? *

☐ Teigiamai

☐ Neigiamai

☐ Nesu girdėjęs/girdėjęs apie NVO tarybą

43. Ar Jūsų organizacijos atstovai yra šiuo metu ar anksčiau buvo NVO tarybos nariais? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Nežinau

44. Ar NVO taryba yra svarščiusi Jūsų organizacijai aktualius klausimus? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

45. Ar NVO taryba pateikia savivaldybei savo sprendimus dėl socialinių paslaugų planavimo? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

46. Ar turite rekomendacijų dėl efektyvesnio NVO tarybos darbo? Parašykite čia *

47. Kaip vertinate Jūsų organizacijos ir savivaldybės bendradarbiavimą? *

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Labai blogai	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Puikiai

48. Parašykite savo rekomendacijas ar neišsakytas mintis apie bendradarbiavimą su savivaldybe *

This content is neither created nor endorsed by Microsoft. The data you submit will be sent to the form owner.

 Microsoft Forms

Tyrimas dėl vietos savivaldos ir NVO bendradarbiavimo

Tyrimo tikslas:

Išanalizuoti NVO, dirbančių skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse ir vietos valdžios bendradarbiavimo situaciją regioniniu lygmeniu ir išskirti bendradarbiavimo skatinimo būdus, pagerinti tarpusavio bendradarbiavimą.

Tyrimo vykdytojas - Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“

* Required

1. Jūsų vardas, pavardė, pareigos *

2. Savivaldybės pavadinimas *

3. Kiek apytiksliai yra aktyvių nevyriausybinių organizacijų jūsų savivaldybėje *

Jrašykite tik skaičių

4. Kiek nevyriausybinių organizacijų jūsų savivaldybėje dirba (apytiksliai) skurdo, socialinės atskirties mažinimo ir neįgaliųjų teisių apsaugos srityse? *

Jrašykite tik skaičių

5. Kiek asmenų, turinčių (bet kokią) negalią (visose amžiaus grupėse), yra registruoti paslaugų gavėjai Jūsų savivaldybėje? *

Jrašykite tik skaičių

6. Ar skiriate nevyriausybiniams organizacijoms projektinį finansavimą (ne tik socialinėje srityje - švietimo, sporto, kultūros, bendruomenių ir NVO programose)) *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

7. Kokie yra savivaldybės projektinio finansavimo nevyriausybinių organizacijoms prioritetai? *

Galima pažymėti kelis atsakymus

- ☐ Prioritetai formuluojami pagal konkretaus savivaldybės skyriaus strateginius tikslus
- ☐ Prioritetas skiriamas kokybiškiausiai parengtoms paraiškoms, projektų tema ir turinys nesiejamas su savivaldybės strateginiais siekiais
- ☐ Prioritetas skiriamas savivaldybei reikalingų viešųjų paslaugų užtikrinimui
- ☐ Prioritetas skiriamas pačių nevyriausybinių organizacijų stiprinimui (technikos įsigijimui, personalo kvalifikacijai, licenzijų įsigijimui)
- ☐ Prioritetas tas, kad finansavimą gautų kaip įmanoma daugiau organizacijų
- ☐

Other

8. Ar NVO finansavimo konkursų tikslai *

- ☐ Nuolat tie patys
- ☐ Keičiami kiekvieną kartą skelbiant finansavimo konkursą
- ☐ Keičiami kas kelis metus
- ☐

Other

9. Ar savivaldybės NVO projektinio finansavimo konkursuose yra numatytas savanoriško darbo išlaidų kompensavimas? (ar įgyvendinant projektą savanoriško darbo išlaidos gali būti laikomos pateisinamomis išlaidomis?) *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

10. Ar nevyriausybinės organizacijos tinkamai atsiskaito už gautą projektinį finansavimą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Ne visada

☐

Other

11. Įvertinkite nevyriausybinių organizacijų gebėjimą skaidriai vykdyti veiklą ir atsiskaityti už suteiktą finansavimą *

Neskaidrūs,
nesugeba
atsiskaityti

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

☐

6

☐

7

☐

8

☐

9

☐

10

☐

Visiškai skaidrūs,
pilnai atsiskaito

12. Kiek NVO įgyvendinamų projektų tikslai ir pasiekti rezultatai dera su savivaldybės strateginiais siekiais? *

1

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

☐

6

☐

7

☐

8

☐

9

☐

10

☐

Visiškai nedera

Pilnai sutampa

13. Ar nevyriausybinių organizacijų prisideda prie viešųjų paslaugų teikimo? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

14. Ar savivaldybė perka viešąsias paslaugas iš nevyriausybinių organizacijų? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

15. Kokiu pagrindu savivaldybė apmoka už nevyriausybinių organizacijų teikiamas viešas paslaugas? *

☐ Per projektinį finansavimą

☐ Per viešuosius pirkimus

☐ Per rezervuotą sutartį

☐ Per tiesioginę dotaciją/subsidiją

☐

Other

16. Ar esate patenkinti NVO teikiamų viešųjų paslaugų kokybe? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

17. Pateikite pavyzdžių ar argumentų kodėl esate nepatenkinti NVO teikiamų paslaugų kokybe *

18. Kaip vertinate nevyriausybinių organizacijų teikiamų paslaugų kainą lyginant su biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų kainomis? *

☐ Nevyriausybinių organizacijų paslaugų kaina yra didesnė

☐ Nevyriausybinių organizacijų paslaugų kaina yra mažesnė

☐ Nevyriausybinių organizacijų paslaugų kaina tokia pati, kaip ir biudžetinių įstaigų

☐

Other

19. Pakomentuokite kainų palyginimą - skirtumus/sudedamąsias dalis/didesnės ar mažesnės kainos pagrindimą? *

20. Kaip vertinate nevyriausybinių organizacijų profesionalumą teikiant viešąsias paslaugas? *

Labai blogai 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Puikiai

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

21. Pakomentuokite savo vertinimą apie NVO profesionalumą *

22. Ar visos (ne tik socialinės) savivaldybėje teikiamos paslaugos yra prieinamos sutrikusio intelekto asmenims? *

☐ Taip

☐ Ne

☐ Iš dalies

☐

Other

23. Ar yra paslaugų, kurias savivaldybei pavaldžios įstaigos teikia ne darbo valandomis? *

☐ Taip

☐ Ne

24. Kokios paslaugos teikiamos ne darbo valandomis? *

25. Ar savivaldybė užtikrina sutrikusio intelekto asmenims galimybę pasirinkti gyvenamą vietą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

26. Ar yra paslaugų, kurių savivaldybė neužtikrina sutrikusio intelekto asmenims (ne tik socialinių)? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

27. Kokių paslaugų savivaldybė neužtikrina sutrikusio intelekto asmenims? *

28. Ar nevyriausybinių organizacijų įtraukiamos į sprendimų priėmimą dėl gyventojų poreikių vertinimo ir paslaugų teikimo? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

29. Ar nevyriausybinių organizacijų įtraukiamos į savivaldybės strateginių planų rengimą, strateginių sprendimų priėmimą? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

30. Kaip vertinate savivaldybėje veikiančios NVO tarybos veiklą? *

☐ Teigiamai

☐ Neigiamai

☐

Other

31. Pakomentuokite savo vertinimą dėl NVO tarybos veiklos *

32. Ar NVO taryba priima sprendimus susijusius su skurdo, socialinės atskirties ar negalios klausimais? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

33. Ar NVO taryba pateikia savivaldybei savo sprendimus dėl socialinių paslaugų planavimo? *

☐ Taip

☐ Ne

☐

Other

34. Kaip dažnai vyksta NVO tarybos posėdžiai? *

- ☐ Posėdžiai nevyksta visai
- ☐ Posėdžiai vyksta kartą per metus
- ☐ Posėdžiai vyksta kelis kartus per metus
- ☐ Posėdžiai vyksta kas ketvirtį
- ☐ Posėdžiai vyksta dažniau, nei kas ketvirtį

35. Ar viešinami NVO tarybos posėdžių darbotvarkės ir protokolai? *

- ☐ Taip
- ☐ Ne

36. Įdėkite nuorodą, kur viešinami NVO tarybos posėdžių darbotvarkės ir protokolai *

37. Ar turite rekomendacijų dėl efektyvesnio NVO tarybos darbo? Parašykite čia *

38. Kiek esate patenkinti bendradarbiavimu su nevyriausybinėmis organizacijomis? *

Visiškai nepatenkinti 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Pilnai patenkinti

39. Kokius įvardintumėte pagrindinius iššūkius bendradarbiavime su NVO? *

40. Parašykite savo rekomendacijas ar pastebėjimus kaip būtų galima pagerinti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis *

This content is neither created nor endorsed by Microsoft. The data you submit will be sent to the form owner.

 Microsoft Forms